

1 Korinterbrev

Når kirka blir verdslig

1 Korinterbrev

Når kirka blir verdslig

- **2 Kor 10:4-5: *Våre våpen er ikke fra mennesker, men har sin kraft fra Gud og kan legge festninger i grus. Vi river ned tankebygninger og alt stort og stolt som reiser seg mot kunnskapen om Gud. Vi tar hver tanke til fange under lydigheten mot Kristus.***
- Den virkelige kampen står om tankebygninger, og kirka blir verdslig når den overtar kulturens tankebygninger, tanker og dermed verdier.
- Verdens «superverdier» i dag: Egoisme, naturalisme, hedonisme og en ny moralisme («politicism»).
- Surdeigen gjennomsyrer hele deigen (1 Kor 5:6), men den er usynlig.

ANDREW FELLOWS

SMUGGLING
JESUS
BACK
INTO THE
CHURCH

HOW THE CHURCH BECAME WORLDLY

AND WHAT TO DO ABOUT IT

Korintmenighetens største trussel var ikke forfølgelse men assimilering – og dermed var deres situasjon ganske lik vår. Hvor går skillelinjene mellom menigheten og verden?

Andrew Wilson

— Første reise
— Andre reise

0 100 200 kilometer

© Bibelselskapet / Norwegian Bible Society
© Kartgrunnlag: Oxford Cartographers E & OE

- En av de store byene i den romerske verden. Akaias hovedstad (ikke Aten) pga en strategisk beliggenhet med to havner. Et internasjonalt handelssentrum.
- Et religiøst pilgrimsmål: Templer for Afrodite, Apollo osv. Oraklet i Delfi lå 50 km unna og var fortsatt i funksjon.
- På 50-tallet var den på vei til å bli den største og mest velstående byen i Hellas.
- Kanskje 60-70000 innbyggere (40-100000). 1/3 — 2/3 slaver.

Menigheten:

- Synagogeforstanderen Krispus kom til tro sammen med alle i sitt hus (Apg 18:8). Også mange andre, bl.a. Gaius (1 Kor 1:14) og Stefanus (1:16).
- 50-100 personer siden alle kunne få plass hjemme hos Gaius (Rom 16:23)
- Mange av lavere sosiale klasser (1:26), men også noen rike (kap 11)
- Apollos (Apg 18:24) har vært i Korint etter Paulus (18:27-28)
- Mange problemer. Paulus svarer på det han har fått høre (1:11) og på spørsmål korinterne har sendt ham i et brev (7:1)

Datering

- Apg 18,11: Paulus kom til Korint på den 2. misjonsreisen og ble der halvannet år (50-52 e.Kr.)
- 1 Kor 16,8: Skriver brevet mot slutten av oppholdet i Efesus (53-55), på 3. misjonsreise (Apg 19).
- Forslag: 54-55 e.Kr.

Octavia-tempelet

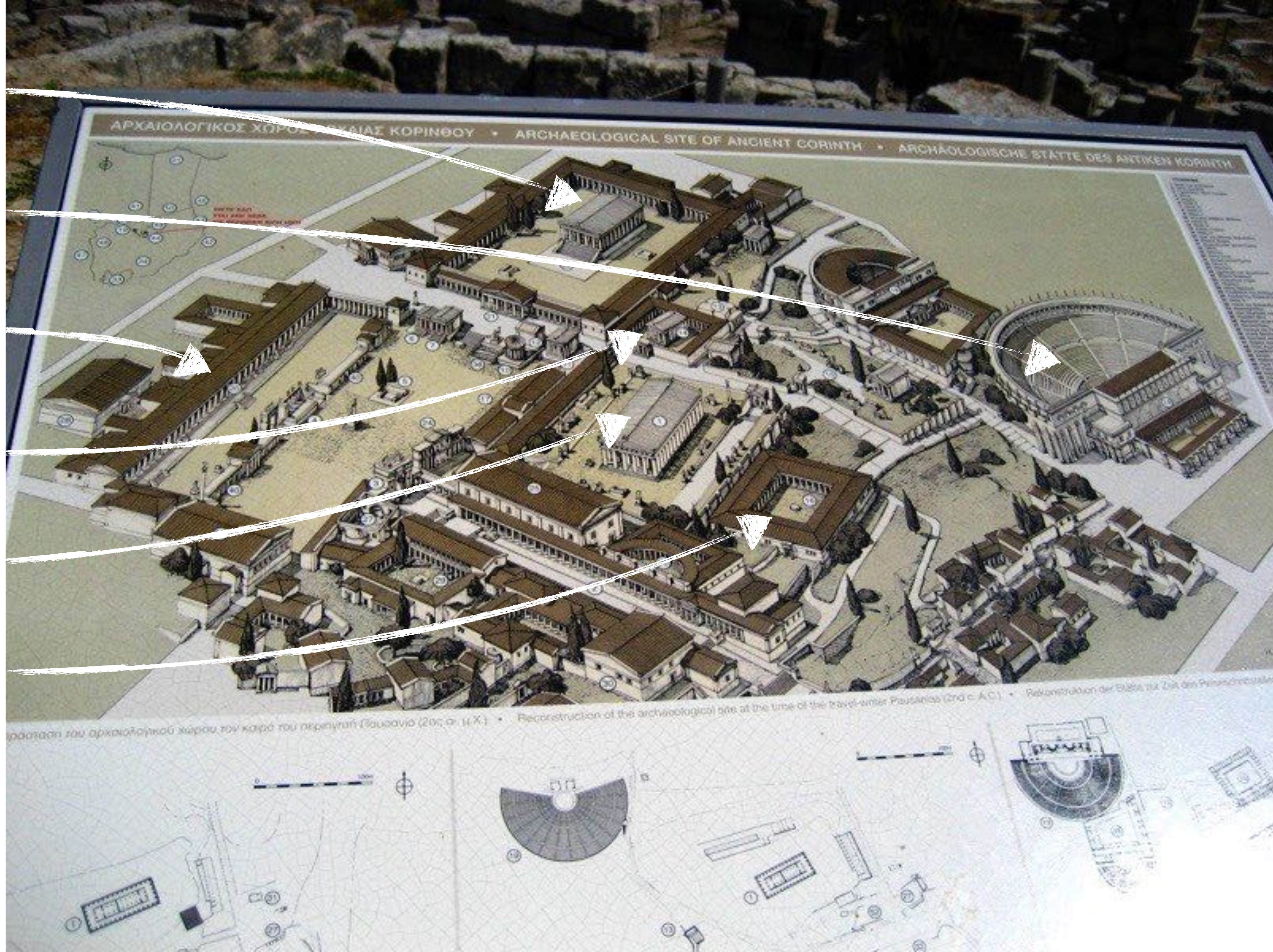
Amfiteateret

Dommerstolen
(Apg 18:12-17)

Hera-tempelet

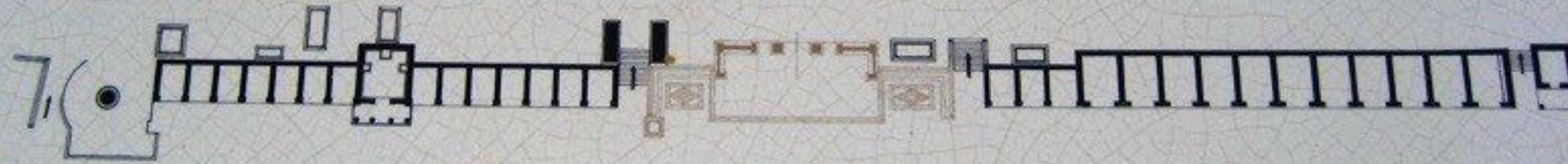
Apollo-tempelet

Markedsplassen

- Αναπαράσταση του βήματος και των κεντρικών καταστημάτων (1ος αι. μ.Χ.)
- Reconstruction drawing of the bema and central shops (1st c. A.C.)
- Rekonstruktion der Bema und der zentralen Läden (1. Jh. n. Chr.)

- Κάτοψη του βήματος και των κεντρικών καταστημάτων (1ος αι. μ.Χ.)
- Plan of the bema and central shops (1st c. A.C.)
- Plan der Bema und der zentralen Läden (1. Jh. n. Chr.)

Brev	Besøk	Detaljer	Referanse
	Første i år 50-52 (2. reise)	“Da jeg kom til dere...”	1 Kor 2:1, Apg 18:1-7
Første		Tapt brev: “Jeg skrev i brevet til dere...”	1 Kor 5:9
		Kloes folk forteller om noen av problemene i Korint og Paulus mottar et brev	1 Kor 1:11, 7:1
Andre		1 Korinterbrev, fra Efesus	1 Kor 16:8
	Andre	Raskt og smertefullt?	2 Kor 2:1, 12:14, 13:1-2
Tredje		Trolig enda et tapt brev (ikke 1 Kor?)	2 Kor 2:3-4, 7:8
		Gode nyheter fra Titus	2 Kor 7:5-8
Fjerde		2 Korinterbrev, fra Makedonia	2 Kor 2:12-13, 7:5
	Tredje i år 57 (3. reise)	Et besøk etter at alle brev har blitt skrevet	Apg 20:1-3

Kap 1-4	Splittelser	Stolthet og visdom
Kap 5-7	Samlivsetikk og kirke disiplin	Hor, rettssaker, ekteskap, skilsmisse, singelliv.
Kap 8-10	Frihet vs. kjærlighet	Kan en kristen spise kjøtt som har vært ofret til avguder?
Kap 11-14	Når menigheten samles	Hodeplagg, nattverd og nådegaver
Kap 15	Oppstandelsen	De tror ikke på oppstandelsen fra de døde eller tror at den allerede har skjedd
Kap 16	Avslutning	Reiseplaner og hilsener

Kap 1-4: Splittelser

Verdslig visdom

Visdom ('sofia') nevnes 26 ganger i kap 1-3.

Inskripsjoner viser at man trodde visdom kom ovenfra.

Kanskje de tenkte visdom var det mest åndelige?

Grupperinger i menigheten over Paulus, Apollos og Peter.

Åpning (1:4-9)

Hvilke temaer kommer brevet til å handle om?

- v. 4: Jeg takker alltid min Gud for dere, for den **nåde** han har gitt dere i Kristus Jesus.
- v. 5: **I ham** er dere blitt **rike på alt**, på all **lære** og all **kunnskap**;
- v. 6: vitnesbyrdet om Kristus har da også fått sikkert feste hos dere.
- v. 7: Derfor mangler dere ikke noen **nådegave** mens dere venter på at vår Herre Jesus Kristus **skal åpenbare seg**.
- v. 8: Han skal også grunnfeste dere helt til enden kommer, så dere kan stå **uten å bli anklaget** på vår Herre **Jesu Kristi dag**.
- v. 9: Gud er **trofast**, han som har kalt dere til fellesskap med sin Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.

Åpner med det viktigste for dem nå?

*Trodde de var rike i seg selv, men det er i Gud.
lære & kunnskap (logos & gnosis) → kap 1-4 og 8*

*nådegaver → kap 12-14
Jesu gjenkomst → kap 15*

Det er håp!

Sikker på at Gud vil hjelpe dem gjennom dette. Tillit til Gud mer enn til korinterne. Formaningene er en del av Guds verk i dem.

1 Kor 1:17-31

For Kristus har ikke sendt meg ut for å døpe, men for å forkynne evangeliet, og det ikke med talekunst og **visdom**, så Kristi kors ikke skal miste sin kraft. ¹⁸ For ordet om korset er **dårskap** for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det Guds kraft. ¹⁹ Det står jo skrevet: Jeg vil ødelegge **de vises visdom**, og **de klokes klokskap** vil jeg gjøre til intet. ²⁰ Hvor er da **de vise**, hvor er de skriftlærde, hvor er **denne verdens kloke hoder**? Har ikke Gud vist at verdens **visdom** er **dårskap**? ²¹ For da verden ikke brukte **visdommen** til å kjenne Gud i hans **visdom**, besluttet Gud å frelse dem som tror, ved den **dårskapen** som vi forkynner. ²² For jøder spør etter tegn, og grekere søker **visdom**, ²³ men vi forkynner en korsfestet Kristus. Han er en snublestein for jøder og **dårskap** for hedninger, ²⁴ men for dem som er kalt, både jøder og grekere, er Kristus Guds kraft og Guds **visdom**. ²⁵ For Guds **dårskap** er **visere** enn menneskene, og Guds svakhet er sterkere enn menneskene. ²⁶ Se på dere selv, søsken, dere som ble kalt: ikke mange **vise** etter menneskelige mål og ikke mange med makt eller av fornem slekt. ²⁷ Men det som i verdens øyne er **dårskap**, det utvalgte Gud for å gjøre **de vise** til skamme, og det som i verdens øyne er svakt, det utvalgte Gud for å gjøre det sterke til skamme. ²⁸ Ja, det som i verdens øyne står lavt, det som blir foraktet, det som ikke er noe, det utvalgte Gud for å gjøre til intet det som er noe, ²⁹ for at ingen mennesker skal ha noe å være stolt av overfor Gud. ³⁰ Dere er hans verk i Kristus Jesus, han som er blitt vår **visdom** fra Gud, vår rettferdighet, helliggjørelse og forløsning, ³¹ for at den som er stolt, skal være stolt av Herren, slik det står skrevet.

“En snublestein for jøder og dårskap for hedninger”

- For jøder et anstøt, siden en korsfestet Messias var en selvmotsigelse.
- **“Korset aldri må komme i nærheten av en romersk borgers kropp, det må aldri dukke opp i deres tanker, øyne eller ører.”** (Cicero)
- Symboliserte skam, svakhet og vanære for grekere og romere som var opptatt av visdom, dyder, styrke og det estetiske.

En karikatur funnet i Roma:
“Alexamenos tilber gud”

“En snublestein for jøder og dårskap for hedninger”

- Å tilbe en korsfestet Gud ble kalt “dårskap, galskap og idioti”. Absurd å tilbe og følge en kriminell.
- De første kristne ble kalt “villedede skapninger”, kristendommen ble kalt “en fordervet og overdreven overtro”. Evangeliet ble sett på som umoralsk, uanstendig og skandaløst.
- Korset ble ikke et kristent symbol før med keiser Konstantin på 300-tallet.

En karikatur funnet i Roma:
“Alexamenos tilber gud”

Guds "dårskap" og verdens "visdom"

1:17-31

- Evangeliet er "dårskap" for verden, mens det egentlig er verdens "visdom" som er dårskap.
- Korset er Guds visdom fordi han med det løste både **vårt** problem (synd) og **hans eget** problem: Hvordan kunne han være rettferdig og straffe synden - og samtidig være nådig og tilgi?
- Verdens visdom hjelper ikke med å kjenne Gud.

Gud har med hensikt valgt noe
latterlig og svakt nettopp så ingen
skal rose seg av noe.

Barnedrap var vanlig i den antikke verden. Generaler ville med glede skryte av de hundretusenvís av menneskene de hadde drept. At migranter fra Asia eller Afrika druknet i Middelhavet ville ikke ha plaget dem det minste. Å gi til de fattige, når det skjedde, ble gjort for å få et rykte; det ville vært nesten utenkelig at det ble gjort i hemmelighet, enn si lovpålagt. Slaveriet var universelt og uimotsagt. Da den romerske forfatteren Plinius ville finne ut informasjon om den tidlige kristne bevegelsen, fortalte han veldig saklig til keiser Trajan at han hadde torturert to slavekvinner for å finne ut om det, men de hadde egentlig ikke hjulpet så mye (og det er ingen antydning om at verken Plinius eller keiseren anså dette som umoralsk eller ugudelig). Vi ser folk late som de blir drept på TV; de så folk faktisk bli drept på arenaen og tenkte ingenting på det. De fleste av oss er imot dødsstraff, og hvis vi ikke er det, vil vi insistere på at det skal gjøres så humant, smertefritt og privat som mulig; de korsfestet folk offentlig og lot ofre henge der i flere dager. Vi synes det er en selvfølge at alle mennesker er skapt like. De mente det var innlysende at ikke alle mennesker var det. Vi kunne fortsette.

Likevel, 2000 år senere er det veldig åpenbart at verdens svake ting har gjort de sterke til skamme og at guddommelig dårskap er klokere enn menneskelig visdom. Korset - et sterkt symbol som skulle bety Roma Victor - har kommet til å bety Christus Victor. De som den antikke verden betraktet som helter har blitt skurker, og den korsfestede kriminelle har blitt den mest beundrede og tilbedte skikkelsen i historien. Som klassisisten T.R. Glover sa det en gang, vi kaller nå hundene våre Nero og sønnene våre Paul.

Andrew Wilson

*"A cross without
offense in the world is a
cross without power in
the world."*

STEVEN LAWSON, @SWORDANDSOLAS

Some say this life I live
Is only foolishness
No waiting pot of gold
In the faith that I possess

But the treasures of this life
Will slowly turn to dust
And this fool will find His gold
In the Savior that I trust

***Fool's gold - it's waiting in a crown
Fool's gold - in a city coming down
I'll leave the gold I can't afford
For the higher prize I'm pressing toward
I'll preach the foolish cross of Christ
And wait for my reward
Fool's gold***

The wisdom of the cross
Is easy to receive
But only foolishness
To them that don't believe

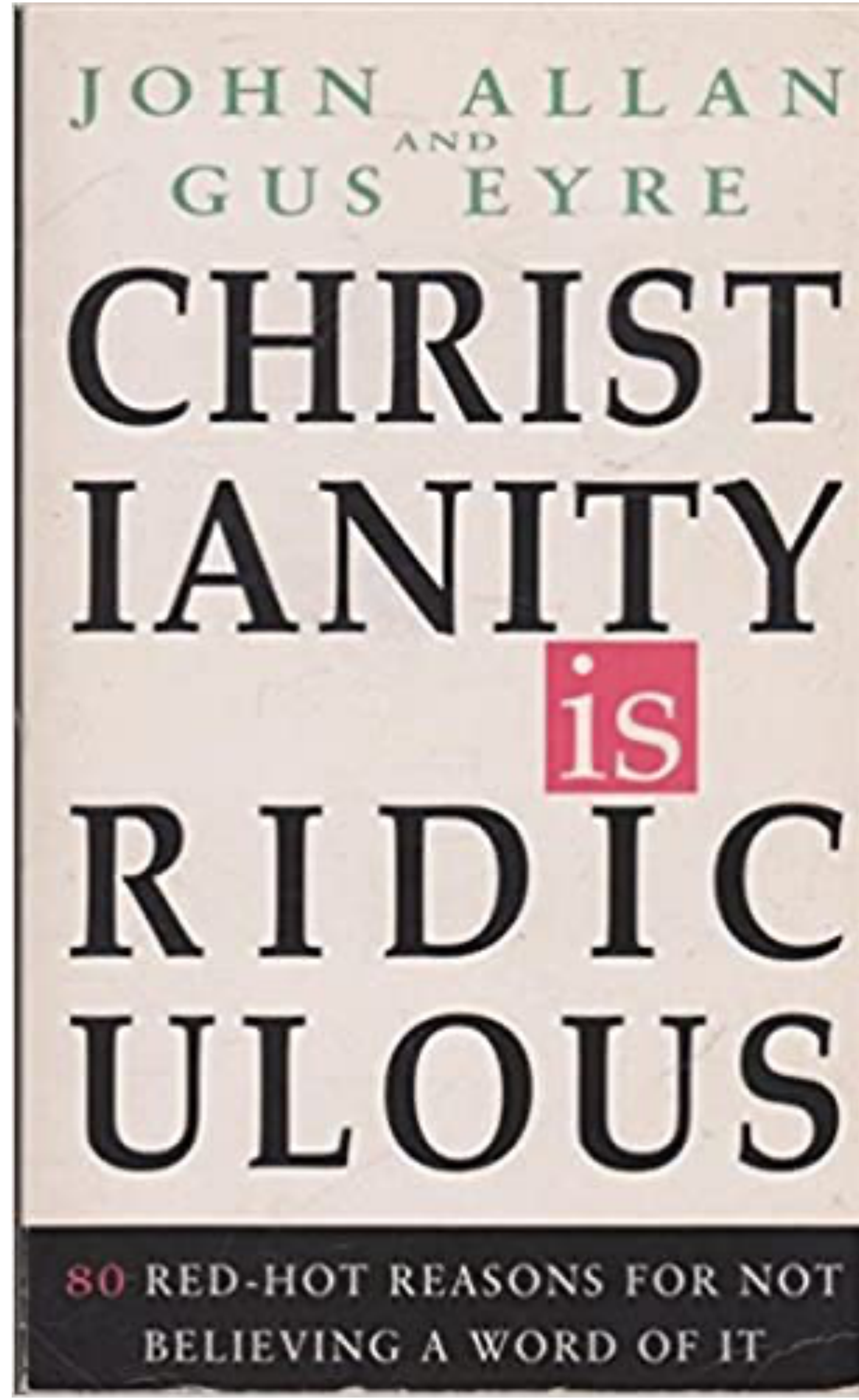
They may say that I'm a fool
For the cross that I proclaim
But the gold that I must seek
Won't be found in earthly fame

When the crowns of gold
All lay before His feet
Then the worthy Lamb of God
Is the treasure we will keep
Some may call me foolish
Some may call me odd
But I'd rather be a fool in the eyes of men
Than a fool in the eyes of God

Anvendelse

1:17-31

1. Evangeliet har alltid blitt sett på som latterlig. På hvilke måter skjer dette i dag? Hva tenker du om det?
2. Er det fristende å bli ansett som en "intellektuell kristen"? Er du villig til å bli latterliggjort for troen din?

Paulus' talestrategi

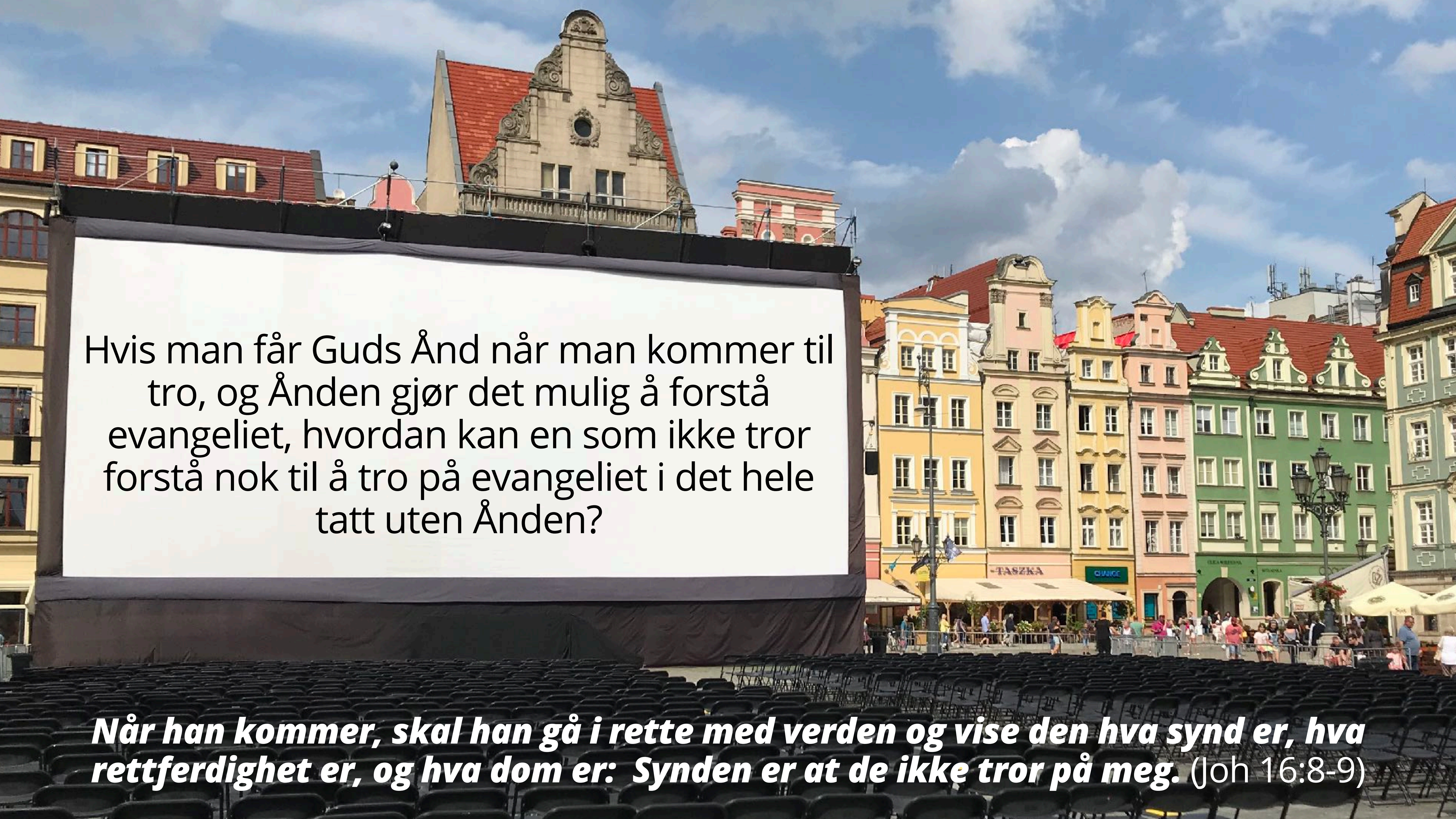
2:1-5

- Det han har sagt i kap 1 viste seg også i framtredeenen hans da han kom til Korint første gang. Han valgte med vilje denne metoden for å ikke fremstå som en sofistisk filosof.
- “Redd og skjelvende” oversettes med “respekt og ærefrykt” i 2 Kor 7:15, Ef 6:5 og Fil 2:12. Trolig mer ydmyk enn brautende, og kanskje dette ble mistolket.
- Apollos visste trolig ikke om Paulus sin strategi og ble uvitende en grunn til splittelsene da han brukte retorikk og visdom for å forklare evangeliet og Skriftene.
- **Paulus var, og presenterte seg, i tråd med Guds visdom i evangeliet (og i korinterne, 1:26-27): I svakhet og ydmykhet.**

En visdom for de modne

2:6-16

- Guds visdom kan aldri oppdages av menneskelige sanser, vitenskap eller fantasi. (v. 9)
- Den kan bare kjennes fordi Gud har valgt å åpenbare det for oss ved sin Ånd. (v. 10)
- v. 14-15: det *naturlige* menneske (**psychikos**) vs. det *åndelige* menneske (**pneumatikos**)
 - **nefesj** (hebr.)—> **psyche** (gr.): sjel/liv/livspust — et “vanlig” menneske uten Guds Ånd
 - Alle som tror har Guds Ånd og er derfor **åndelige**. Vi har Kristi sinn (v. 16).
 - Derfor er menneskelig visdom ubrukelig i denne sammenhengen.

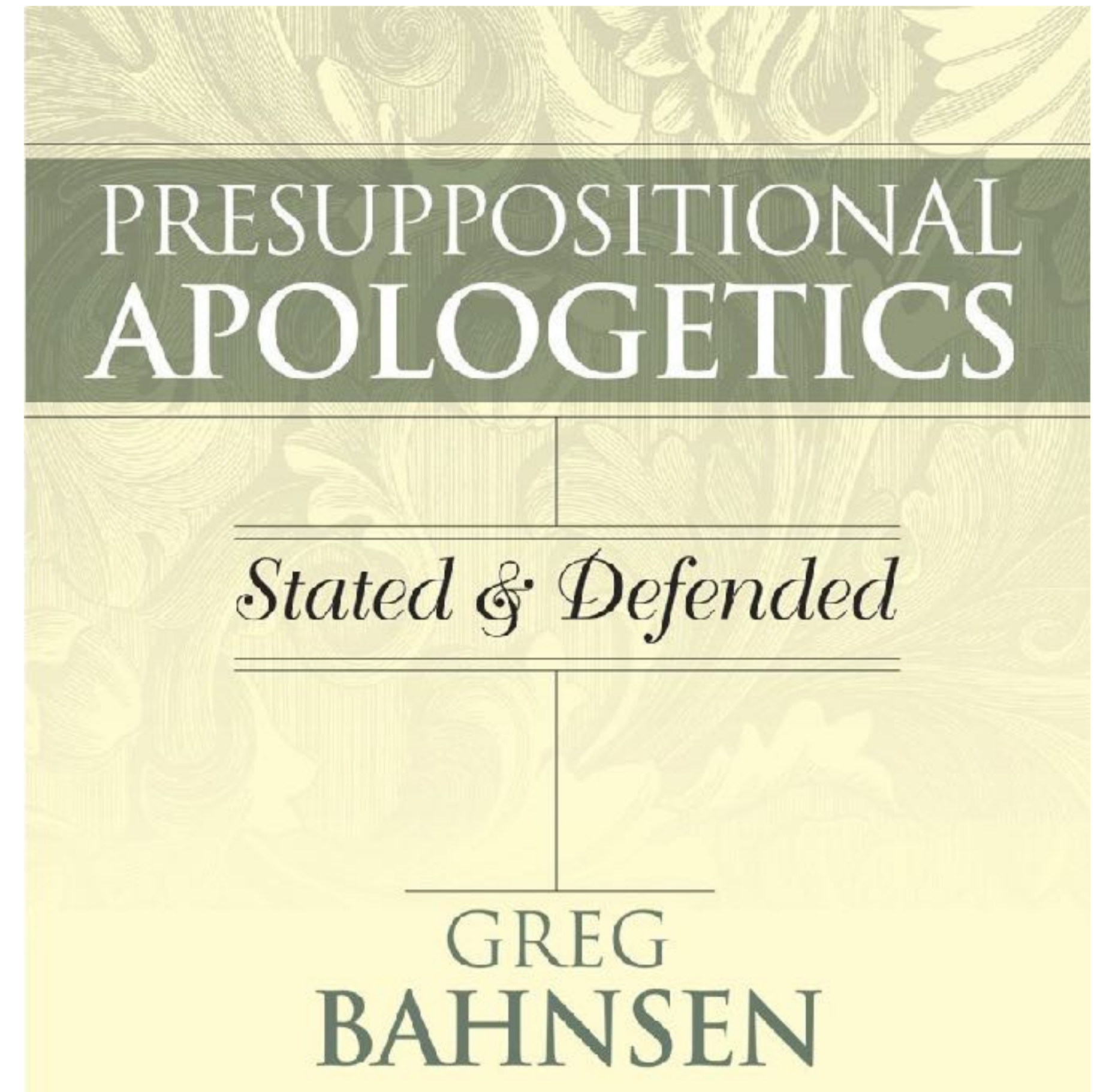

Hvis man får Guds Ånd når man kommer til tro, og Ånden gjør det mulig å forstå evangeliet, hvordan kan en som ikke tror forstå nok til å tro på evangeliet i det hele tatt uten Ånden?

Når han kommer, skal han gå i rette med verden og vise den hva synd er, hva rettferdighet er, og hva dom er: Synden er at de ikke tror på meg. (Joh 16:8-9)

“Forutsetningsbasert” trosforsvar

- **Forutsetningen:** Gud finnes, og alle mennesker vet det egentlig (Rom 1:20) og lever som om de tror det. F.eks. ved å bruke logikk og fornuft i en diskusjon, eller ha en mening om rett og galt.
- Hvilken nytte har flere argumenter fra “den generelle åpenbaring” (skaperverket) når grunnen til at de ikke tror på dette er at de “holder sannheten nede i urett”? (Rom 1:18)
- Trosforsvar har blitt til en “utenom-bibelsk disiplin” mest for filosofer og vitenskapsmenn. Det skal være for alle, og du trenger bare Bibelen.

"Min innvending mot Gud var at universet virket så ondt og urettferdig. Men hvordan hadde jeg fått denne ideen om rett og urett? Man kan ikke kalle en linje for "skeiv" hvis man ikke har en forestilling av en "rett" linje. Hva var det egentlig jeg sammenlignet dette universet med da jeg kalte det urettferdig? Hvis alt sammen var dårlig og meningsløst fra ende til annen, hvordan kunne så jeg, som jo skulle være en del av det hele, oppdage at jeg reagerte så kraftig mot det? ... Ateisme viser seg å være for enkelt. Hvis universet er meningsløst, så skulle vi aldri ha funnet ut at det er meningsløst; på samme måte som hvis det ikke fantes lys i universet og derfor ingen skapninger med øyne, så skulle vi aldri visst at det var mørkt. 'Mørkt' ville vært et ord uten mening."

C.S. Lewis

LEAP OF
FAITH?

Is the New Testament evil?

James White (vs. David Silverman)

Bevisbasert trosforsvar

- Paulus bruker retorikk i brevene sine
- Han siterer hedenske diktere og filosofer for å lage et felles utgangspunkt. (Apg 17, Tit 1)
- 1 Kor 15: Ikke troen som er poenget, men hva du tror på, de historiske fakta.
- Apollos i Apg 18:28
- “Logos” (Joh 1:1) hentet fra filosofien

William Lane Craig

Kirkefedrene hadde samme spørsmål: Kan vi bruke hedensk filosofi i trosforsvar eller ikke?

Magasinet Christianity Today intervjuet 50-60 personer om hvordan de kom til tro.

Nesten alle hadde kommet til tro gjennom personlige relasjoner.

To bilder: Guds åker (3:1-9) og Guds bygning (3:10-23)

- v. 1-4: Når de har splittelser, er de umodne, styres av "kjøttet" og er ikke annerledes enn alle andre mennesker. (ild = dom). Verdens visdom vil ikke bestå testen.
- v. 5-9: Uviktig hvem som gjør hva, for det er uansett Gud som gjør at det vokser. Paulus og Apollos var bare Guds tjenere, som var "ett" og ikke delt. Han senker lederne roller og løfter opp Guds rolle.
- v. 10-15: Trolig i kontekst av menigheten fortsatt, og ikke "individuelle" byggverk. Alt byggverk skal prøves på Herrens dag, men det påvirker ikke frelsen. Bildet av en som reddes ut av et brennende hus
- v. 16-17: Dere (menigheten) er Guds tempel (entall), hvor Guds Ånd bor, og derfor er de hellige (selv om de sliter med mye forskjellig). Splittelsene ødelegger Guds tempel, og det er alvorlig.
- v. 18-23: De vises tanker er faktisk tomme. Det er meningsløst å skryte av hvem man er tilhenger av når de har alt. Lederne tilhører korinterne, ikke motsatt.

John Stott: Basic Christian Leadership

1. Ledere er Jesu tjenere (4:1)

- Vi som arbeider i Guds rike, uansett hva vi gjør, står bare til ansvar overfor Gud (4:4). Ikke menigheten som kanskje stiller krav til oss.
- **3 spørsmål (4:7)**
 1. "Hvem har satt deg høyere enn andre?" Hvem har gitt deg denne posisjonen? **Gud.**
 2. "Hva annet har du enn det du har fått?" **Ingenting.**
 3. "Og har du fått noe, hvorfor skryter du som om det ikke var en gave?" **All selvopphøyelse er absurd i Guds rike. "Leader means only lead servant." (Mike Todd)**
- **Vi er Jesu tjenere, ikke opphøyde ledere.**

John Stott: Basic Christian Leadership

2. Ledere er forvaltere av Guds mysterier (4:1-2)

- Menighetsledere er først og fremst lærere (1 Tim 3:2).
- Dersom man forkynner og underviser, så er det **Guds** budskap man skal legge fram. Det er ikke vårt ansvar å finne opp eller lage vårt eget budskap.
- Vi må vise trofasthet i den oppgaven vi har fått, uansett hva det er. "Så la oss i bestemme oss for å være trofaste, å utvikle disiplinerte studievaner, å studere både det eldgamle Ordet og den moderne verden for å relatere det ene til det andre, og aldri bevisst vri eller forvrengte eller være ulydige mot Skriftens lære."
- ***Vi skal være trofaste i oppgaven og legge fram hans ord***

“Den kristne forkynneren har en grense satt for seg. Når han kommer opp på talerstolen, er han ikke en helt fri mann. Det kan sies om ham at den Allmektige har satt opp grensene som han ikke skal overskride. Han står ikke fritt til å finne opp eller velge budskapet sitt; det er blitt overlatt til ham, og det er opp til ham å erklære, forklare og gi det til sine tilhørere. ... Det er en stor ting å komme under evangeliets storslåtte tyranni.”

Donald Coggan — tidligere erkebiskop av Canterbury

John Stott: Basic Christian Leadership

3. Ledere er som avfall for alle (4:8-13)

- Han beskriver ironisk korinterne som konger, men apostlene som kriminelle som kjemper mot løver eller gladiatorer (v. 8-9).
- Høres fjernt ut for oss, men er det et tegn på at vi er langt unna denne tankegangen? Er det respektabelt og ærefullt å få en kristen lederposisjon?
- “Ve dere når alle taler vel om dere!” (Luk 6:26)
- ***“Jeg tviler på om det er mulig å være populær og trofast på samme tid.”***
- ***Vi må være klar for å være upopulære og møte motstand fra andre kristne.***

John Stott: Basic Christian Leadership

4. Ledere er menighetens foreldre (4:14-21)

- De har mange lærere — og lærere får betalt. En far, derimot, motiveres av kjærlighet, og bare Paulus er deres åndelige far, han som plantet menigheten.
- Han snakker ikke om en fars autoritet (Matt 23:9), men en fars kjærlighet for sine barn. En far har et nærere forhold til dem enn en lærer.
- ***Det må være kjærlighet som motiverer oss. Vi er heldige hvis vi får betalt for å jobbe i Guds rike, men pengene må aldri bli motivasjonen.***

John Stott: Basic Christian Leadership

Konklusjon

Vår lederskapsmodell er ofte formet mer av kultur enn av Jesu tjenende lederskap. Det Paulus skriver her er det motsatte av hva man ofte tenker om en leder i verdslig sammenheng, både i Korint den gangen og i dag.

“Fellesnevneren for alle fire er ydmykhet: ydmykhet foran Kristus, som vi er underordnet; ydmykhet overfor Skriften, som vi er forvaltere av, ydmykhet overfor verden, som vil møte oss med motstand, og ydmykhet overfor menigheten, som vi skal elske og tjene.”

Tidløse sannheter og refleksjoner fra kap 1-4

1. **Følg Jesus, ikke mennesker.** Vi følger Jesus, ingen andre. Det er Gud som gir vekst, ikke mennesker.
 - **Har jeg løftet en kristen leder eller kirkesamfunn for høyt? På hvilke måter gjør vi dette, og hvorfor?**
 - **Hvilke tanker gjør du deg om kristent lederskap etter disse kapitlene?**
2. **Splittelse er umodent. Hvordan kan jeg jobbe for enhet blant alle kristne? Bidrar jeg (ubevisst) til splittelse eller grupperinger?**
3. **Verdens visdom er ubrukelig når det gjelder frelse.** Evangeliet har alltid blitt sett på som latterlig.
 - **Har jeg prøvd for mye å fremstå som en "intellektuell kristen" på bekostning av evangeliets innhold?**
 - **Prøver vi å presentere evangeliet med verdens visdom?**

Kap 5-7: Samlivsetikk og kirke disiplin

Kap 5-6: Sjokkerende seksuell umoral og for lite dømming i menigheten

Kap 7: Ekteskap, skilsmisse og singelliv

*Verdslig syn på seksualitet
Verdslig konfliktløsning*

For åndelig syn på ekteskap?

Sjokkerende seksuell umoral

5:1-2

- **Problem:** En i menigheten har et forhold med, mest sannsynlig, sin stemor, og menigheten er stolte.
- Gresk-romersk samfunn aksepterte prostitusjon, utroskap og homofile forhold, men ikke søskenekteskap eller incest-forhold. Forhold til stemor ble sett på som et forhold til sin mor. Straffen var bannlysning til en øy.
- Stolte: Menighetens generelle holdning til tross for dette? Stolthet over sin "frihet" til å tillate dette? Over denne mannens høye sosiale status?

For lite dømming

Kap 5

- Skal vi dømme (v. 12) eller ikke? (Matt 7:1)
- Jesus snakker om stolthet, men han utelukker ikke dermed all dømming.
- Fremgangsmåten fra Matt 18,15-20:
 1. Ta det på tomannshånd
 2. Ta med 1-2 andre
 3. Involver menigheten
 4. Utstøting (i tråd med 5. Mos) (v. 13)
- I Korint har ikke punkt 3 hjulpet, så Paulus er allerede på punkt 4. Han er til stede "i ånden" gjennom brevet (v. 3-5).
- **Løsning:** Overgi til "Satans territorium" (utenfor menigheten) så han skal omvende seg ("til kjøttets ødeleggelse"). Også 1 Tim 1:20. For å beskytte menigheten (v. 6).
- Ære/skam-kultur: Utstøtelse ofte ansett som verre enn døden, spesielt hvis man var rik.
- ***Vi må "rydde opp i egne rekker" framfor å kritisere mennesker som ikke kjenner Gud.***
- ***Handler om opprør mot Gud uten anger og samtidig kalle seg kristen. Ikke det samme som å slite med en synd.***

Kirkedisiplin?

“Det siste århundret har sett at disiplinen har blitt mer og mer relativistisk, pløsete, tvetydig eller helt borte.” (Thomas C. Oden)

“Videre forstod den nytestamentlige kirke at å være et medlem av Kristi kropp betydde at man var ansvarlig overfor hverandre. Hvis én led, led alle. Hvis én gledet seg, gledet alle seg. Det var en dramatisk økonomisk deling i Det nye testamente, og det var kirkelig disiplin... Og vi burde ikke gi opp kirkelig disiplin bare fordi vi så ofte har gjort det på en lovisk måte. Vi må gjenopprette den nytestamentlige forståelsen. John Wesley sa det så fint da han sa at kirkelig disiplin er å passe på hverandre i kjærlighet.”
(Ron Sider)

For lite dømming (forts.)

6:1-11

Problem: De saksøker hverandre for småting foran verdslige ("urettferdige") domstoler.

Alle som er "i Kristus" skal være med på å dømme verden når han gjør det? (v. 2-3)

Løsning: Lid heller urett og fiks problemene innenfor menigheten (som Israel i GT). Følg Jesu eksempel (v. 7) og behandle hverandre som søsken.

Konflikter involverer fort flere og lager splittelser. Stikk motsatt av å la kjærlighet (Joh 13:34-35) og enhet (Joh 17:20-23) prege oss. Vær villig til å lide urett. Ikke gi menigheten et dårlig rykte.

Verdslig syn på seksualitet

6:12-20

- **Problem:** De mente at å gå til prostituerte var greit og helt naturlig.
- Korint hadde hatt 1000 tempelprostituerte i Afroditetempelet før byen ble ødelagt i 146 f.Kr. Usikkert om dette ble gjenopptatt etterpå.
- Er v. 12 korinternes sitat? Eller delvis, hvor Paulus kommer med et "men..."?
- De ser ut til å ha misforstått friheten i Kristus. Sammenlignet de seksuelle behov med det å være sulten? Mente de det var irrelevant hva de gjorde med kroppen siden den skulle forgå uansett? (gresk dualisme)
- v. 15: "Det må ikke skje!" - et av Paulus' kraftigste uttrykk.

Verdslig syn på seksualitet

6:12-20

Løsning:

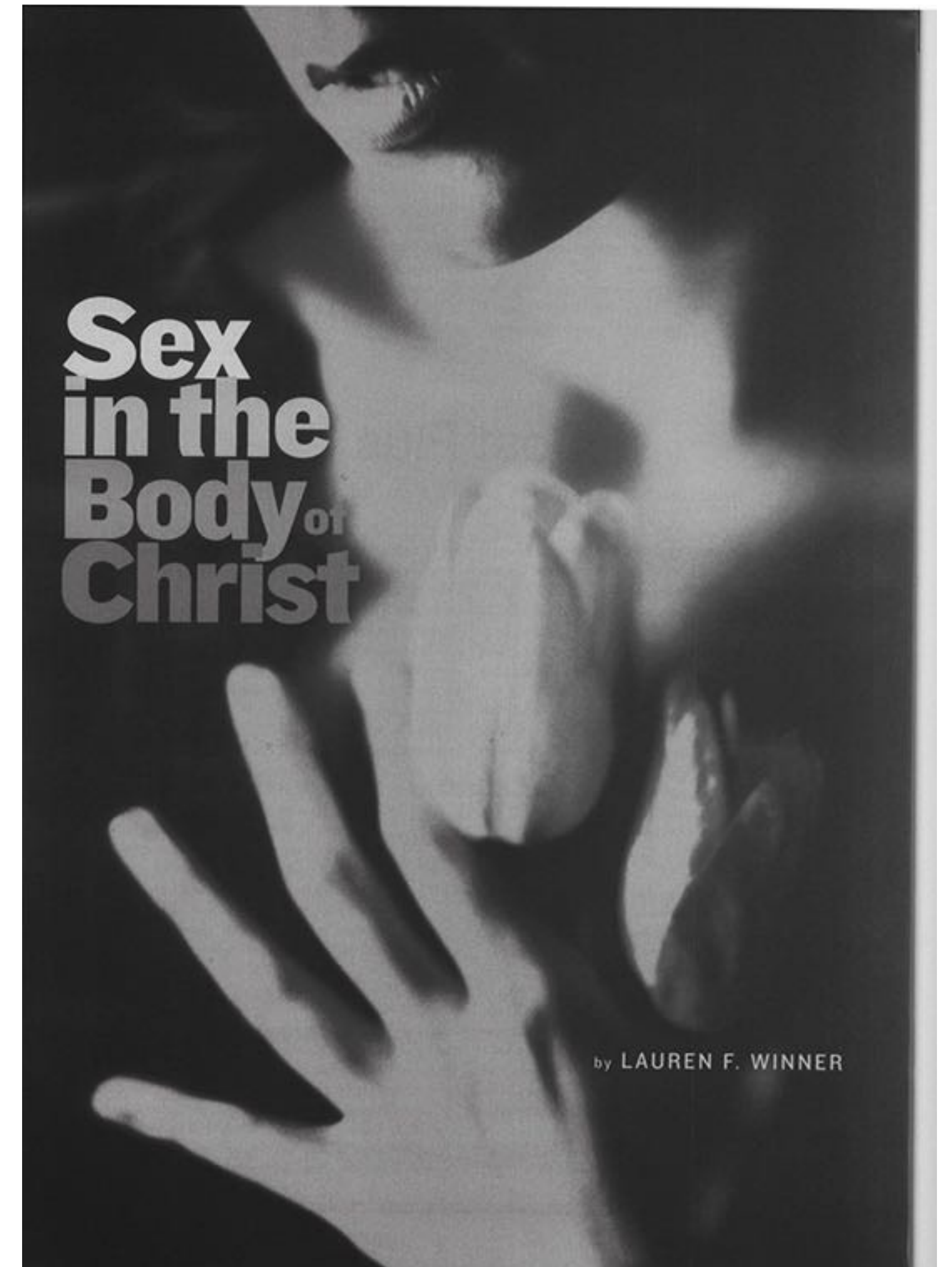
1. Den kristnes kropp er en del av Jesu kropp (menigheten), derfor er det ikke fritt fram til å gjøre hva man vil. (v. 15-17)
2. Vi er alle individuelle templer for Den Hellige Ånd og må derfor inkludere kroppen i vår livsstil etter Guds vilje. (v. 19)
3. Kroppen er til for Herren, til å ære ham med den. (v. 20)

Why
does God
care who
I sleep
with?

SAM ALLBERRY

“For Paulus er sex en forening av din kropp med en annens. I dåpen ble du en del av Kristi kropp, og det er Kristi kropp som må gi deg tillatelse til å forene kroppen din med en annens. Vi har ingen rett til sex. Kirken gir deg det privilegiet i bryllupet; bryllyp gir oss lov til å ha sex med noen. Avholdenhet, med andre ord, er en del av kristenlivet. I Det nye testamente er sex utenfor ekteskapets grenser rett og slett forbudt. Å ha sex utenfor disse grensene er å begå en synd mot Jesu kropp. Avholdenhet før ekteskapet og trofasthet innenfor ekteskapet; all annen form for sex er kroppslig frafall.”

Lauren F. Winner

Anvendelse

Kap 5-6

1. Hva kan vi endre på for å virke mindre fordømmende for ikke-kristne?
2. Hvordan kan vi passe bedre på hverandre? Hvordan kan en meningsfull kirke disiplin bli gjenvunnet i en kultur som foretrekker ingen ansvarlighet i det hele tatt?
3. Hvilke saker bør vi løse innenfor menigheten, og når må vi ta det til offentlig media?
4. Andrew Wilson: ***“Vår kultur gjør mye av det samme som romerske Korint: Sex sees på som alt det ene øyeblikket (hvordan kan du leve et fullverdig liv uten det?) og som ingenting det neste øyeblikket (hvorfor har det i det hele tatt noe å si hvem vi har sex med?). Må du endre noe med hvordan du tenker om eller bruker kroppen din?”***

A close-up photograph of a bride's hands holding a large, lush bouquet of flowers. The bouquet features a mix of white, peach, and red roses, along with greenery and eucalyptus. The bride is wearing a white lace-trimmed wedding dress. The background is softly blurred, showing the groom in a dark suit. The lighting is warm and golden, suggesting a sunset or sunrise setting.

Kap 7: Ekteskap, skilsmisse og singelliv

Kapittel 7:

1-7: Til de gifte om samliv

8-9: Til de ugifte og enkene

10-16: Til de i blandede ekteskap

17-24: Om å forbli som man var

25-38: Til de unge ugifte/forlovede

39-40: Til enkene

Ekteskap i Romerriket

- For det meste arrangerte ekteskap. Kunne snakke om å "kjøpe seg en kone".
- Viktig hvordan ekteskapet ble offentlig oppfattet. Ble en måte å utvide eiendom og høyne status på.
- Mannen hadde mer makt og autoritet enn kona
- Mannen var ofte mye eldre enn kona. Mange jenter var gift som 15-åring. Menn var vanligvis over 25 år gamle.
- De fleste så på ekteskapet som normen.
- Noen så på ekteskapet som en hindring for religiøs hengivenhet, men syntes likevel at sex med prostituerte var greit.
- Mange filosofer mente at ekteskap var en unødvendig heftelse, men så på sex med prostituerte som en normal mannlig aktivitet.
- Sølibat var ikke spesielt populært.

Til de gifte

7:1-7

- **Spørsmål: Er det godt for en mann å ikke røre en kvinne?**
- Ut fra 6:12-20 kan Paulus være enig i at dette er bra utenfor ekteskapet, men ikke nødvendigvis generelt.
- **Svar: De gifte bør leve "gift" så ikke seksuell umoral blir en fristelse.**
- Få romere ville i utgangspunktet være enige i at mannens kropp "tilhørte" kona. Slik likestilling var helt uvanlig.
- Og det er en **nådegave** å være singel!
 - **Både ekteskap og enslig stand er en gave fra Gud. Det er ikke en "forfremmelse" å bli gift, det er ikke meningen med livet. Du er ikke "ufullstendig" fram til du gifter deg. De single er ikke annenrangs.**

Ok, nå kommer vi til de spørsmålene dere stilte i brevet deres. Først, er det en god ting med seksuelle forhold? Så klart - men bare innenfor en viss sammenheng. Det er godt for en mann å ha en kone, og for en kvinne å ha en ektemann. Seksuelle drifter er sterke, men ekteskapet er sterkt nok til å ta vare på dem og sørge for et balansert og meningsfylt seksuelt liv i en verden i seksuell forvirring.

7:1-2 i The Message

Skilsmisse i Romerriket

- “Hollywood-tilstander”: Altfor vanlig i de høyere samfunnslagene.
- Ingen offentlig juridisk handling nødvendig for å oppheve ekteskapet. Skilsmisse skjedde vanligvis når mannen sa: “Ta tingene dine og gå!”
- Forfatteren Plutark (ca. 46-120 e.Kr.) antydte at det var feigt ikke å skille seg når man hadde en “dårlig” kone.
- Kvinner i Romerriket kunne få skilsmisse like lett som mannen. I jødisk kultur bare i ekstreme tilfeller, men det ser ut til at jøder utenfor Israel fulgte romerske skikker.
- Romersk lov krevde skilsmisse ved utroskap.

Til de i blandede ekteskap

7:10-16

- **Spørsmål: Hva om man har blitt kristen etter man var gift, og nå er gift med en ikke-kristen?**
- v. 10-11: Paulus oppsummerer hva Jesus sa om skilsmisse i Matt 5:32 og 19:8-9. Jesus henviser til Edens hage for Guds vilje. Ekteskapet er noe Gud har innstiftet, så skilsmisse er i utgangspunktet ikke etter Guds vilje.
- v. 12-16: Paulus tar opp et problem som Jesus ikke nevnte fordi han snakket kun til jøder i Israel. Kanskje noen hadde tenkt at de da måtte skille seg (pga 5:9-10)?
- Hellig = "satt til side (for Gud)" (ikke "frelst", v. 16). De ville være under innflytelse av evangeliet.
- **Svar: Det er bedre for ektefellen og barna at dere ikke skilles.**

Til de i blandede ekteskap

7:10-16

- Paulus kommer med et nytt unntak til forbudet mot skilsmisse (i tillegg til *hor* i Matt 5,32 og 19,9): ***Hvis den ikke-kristne vil skilles.***
- Men hva med gjengifte etter skilsmisse?
 - Gjengifte etter en skilsmisse var en rett man hadde etter både gresk-romersk og jødisk lov.
 - Ville en leser i det 1. århundre forstå dette som et generelt forbud mot gjengifte når dette var vanlig?

«Jeg M skiller meg fra og frigir av egen vilje, i dag du K som har vært min kone før. Du er fri til å bli ektefellen til hvilken jødisk mann du måtte ønske. Dette er for deg et skriftlig frigivelsesdokument og skilsmissepapirer...»

Masada, 72 e.Kr.

4 syn på skilsmisse og gjengifte

1. Skilsmisse er aldri tillatt.
2. Skilsmisse er tillatt ved 1) hor/utroskap eller 2) hvis den ikke-kristne parten vil skilles, men gjengifte er aldri tillatt.
3. Skilsmisse er tillatt ved 1) hor/utroskap eller 2) hvis den ikke-kristne parten vil skilles, og gjengifte er tillatt i disse tilfellene siden skilsmissen da er gyldig.
4. Prinsippet i punkt 3 tas videre til å inkludere vold/misbruk, og gjengifte er tillatt i disse tilfellene.

Om å forbli som man var

7:17-24

- Forklarer hvorfor han ber dem ikke skille seg: Gud har satt deg der du er i livet. Dette gjelder generelt og for alle.
- v. 20: "Enhver skal forbli i det **kall** han var da han ble **kalt**." (NB88, BGO)
 - Kall = både situasjon/yrke og om frelsen.
- Uansett posisjon i samfunnet kan man være der for Gud (v. 24). Slik blir enhver jobb "kristen".
- ***Paulus sier ingenting om at de må "finne ut Guds plan for livene deres". Guds plan for dem er at de skal bli der de er og tjene ham der.***

Til de unge ugifte/forlovede

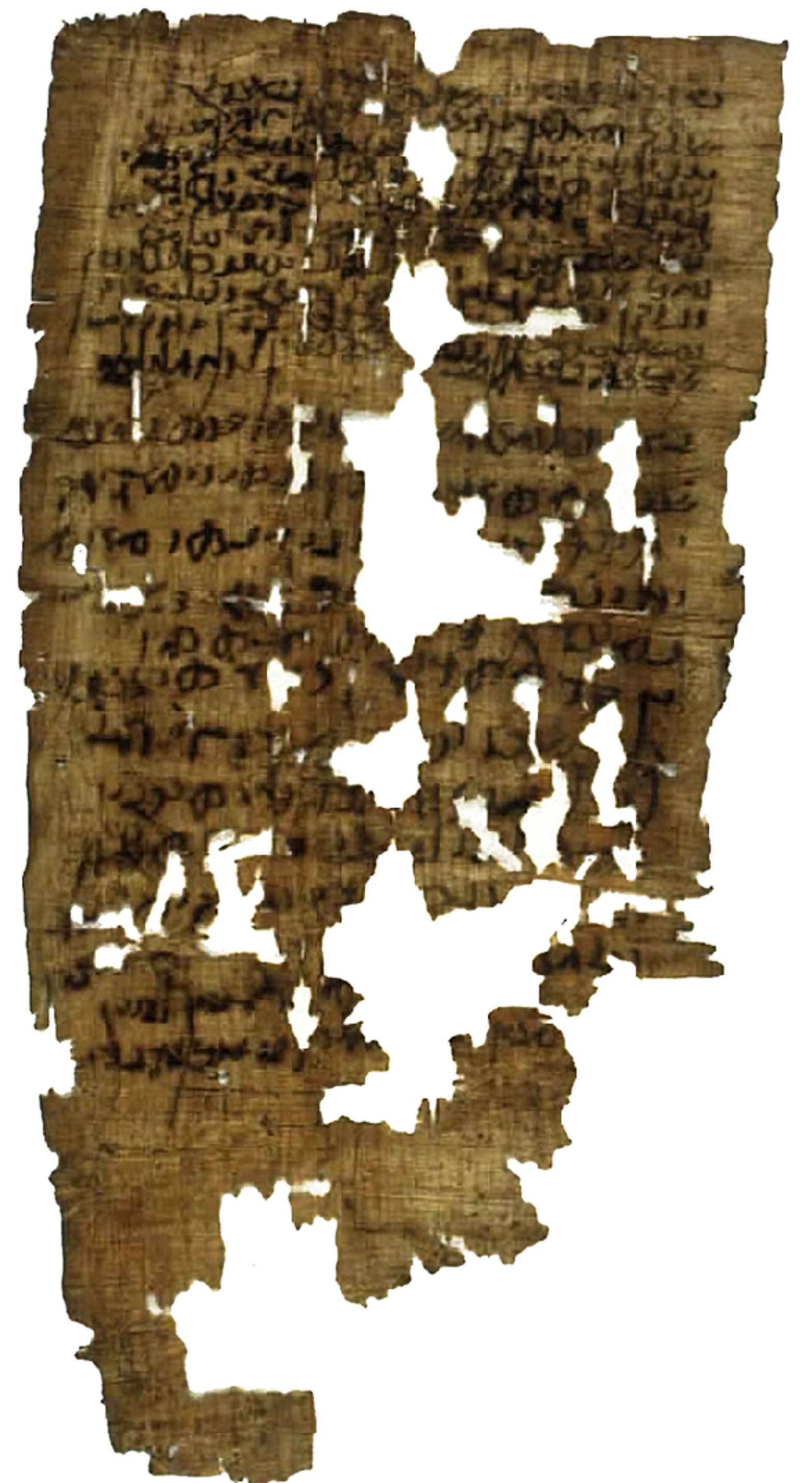
7:25-38

- **Spørsmål: Skal de unge jentene (jomfruene/ugifte/forlovede) gifte seg (når Jesus snart kommer igjen?)?**
- Jesus snakket ikke om dette, men han sier sin mening om saken (ellers bare i v. 40 og 2 Kor 8:10)
- Hva slags nød tid, og hva har dette med Jesu gjenkomst å gjøre? (v. 29-31)
 - Nylig forfølgelse? Alle jøder forvist fra Roma år 49-54 (Apg 18:2), Paulus selv i Efesus (Apg 19).
 - Jesus i Matt 24/Mark 13/Luk 21 om tempelets fall og sin gjenkomst: Før år 70 ville det komme mange vanskeligheter. (v. 28: "trengsel for sitt kjød" (NB))
- **Svar:** Han anbefaler at de blir værende som de er, forlovet eller ikke. Men det er ikke synd om de gifter seg.
- Kan det være en tidløs sannhet at det er bedre å ikke gifte seg? At det er bedre også for forlovede par? Virker derfor å være mer relevant på Paulus' tid (kanskje spesielt fram til år 70) enn i dag, selv om det er en tidløs sannhet å ikke bli for knyttet til denne verden (v. 29-31). Eller vi kan tillate oss å være uenige med Paulus sin "mening".

Til enkene

7:39-40

- Paulus siterer fra en vanlige jødiske skilsmissepapirer: "Du er fri til å bli ektefellen til hvilken jødisk mann du måtte ønske."
- I jødisk kontekst måtte det være en jøde, den kristne versjonen er "i Herren".
- Hvis Paulus mener at enker (og andre) generelt bør overveie om de skal gifte seg i det hele tatt, ville han nok aldri anbefalt noen å gifte seg med en som ikke tror.

Anvendelse

Kap 7

1. Paulus går ut fra at Gud har satt oss der vi befinner oss i samfunnet når det gjelder jobb og/eller sosial status (v. 17). Hvordan påvirker dette ditt forhold til naboer, kolleger, studievenner og byen du bor i?
2. Har du fått noen nye perspektiver på ekteskap og enslig stand ut fra dette kapitlet?

treat yourself

Kap 8-10: Frihet vs. kjærlighet

Egoisme og verdslig syn på frihet

1 Kor 8-10:
En sandwich

Kap 8: Avgudskjøtt

**Kap 9:
Rettigheter**

Kap 10: Avgudskjøtt

Historisk bakgrunn

Kap 8-10

- Hedenske templer fungerte også som slakterbutikker og spisesteder.
- Bare en del av dyret ble brukt i ofringene, så resten måtte spises. Samme i GT.
- Kjøttet ble da spist i tempelet/på tempelområdet, i en tydelig religiøs setting, selv om det trolig ikke var mer enn en sosial greie.
- Man kunne bli invitert til en slik middag som gjest, men det var likevel klart at det var ved en guds bord.
- 26 helligsteder i Korint
- Apostelmøtet i år 49 konkluderte med at man ikke skulle spise slikt kjøtt av hensyn til jødemisjonen (Apg 15:20-21, 28-29).

Kap 8

Når det gjelder **kjøtt** som har vært ofret til **avgudene**, er det nok slik at vi alle har **kunnskap**. Men **kunnskap** gjør hovmodig; det er kjærligheten som bygger opp. Om noen mener å ha **forstått** noe, da har han ennå ikke **forstått** det slik han burde. Men den som elsker Gud, er **kjent** av ham. Når det gjelder det å **spise** slike **avgudsoffer**, vet vi at det ikke finnes noen **avgud** i verden og ingen Gud uten én. Det finnes nok **såkalte guder** i himmelen eller på jorden, ja, det er **mange guder** og mange herrer. Men for oss er det én Gud, vår Far. Alt er fra ham, og til ham er vi skapt. Og det er én Herre, Jesus Kristus. Alt er til ved ham, og ved ham lever vi. Men ikke alle har denne **kunnskapen**. Noen **spiser** fortsatt dette **kjøttet** som **avgudsoffer** fordi de pleide å dyrke **avguder**. Så blir deres **samvittighet** skitnet til fordi den er **svak**. Men **mat** fører oss ikke nærmere Gud. Vi oppnår ikke noe om vi **spiser**, og vi taper ikke noe om vi lar være. Men pass på at friheten deres ikke fører de **svake** til **fall**! Om noen ser at du som har denne **kunnskapen**, ligger **til bords** i et **avgudshus**, vil ikke da **samvittigheten** hans, **svak** som den er, liksom bli oppbygd slik at han **spiser** offer**kjøtt**? Da går den **svake** fortapt som følge av din **kunnskap**, den bror som Kristus døde for. Når dere synder mot deres søsken på denne måten og sårer deres **svake samvittighet**, synder dere mot Kristus selv. Dersom **mat** fører min bror eller søster til **fall**, vil jeg aldri i evighet **spise kjøtt**! For jeg vil ikke føre dem til **fall**.

De med kunnskap og de svake

Kap 8

- **Spørsmål: Kan en kristen spise kjøtt som har vært ofret til avguder?**
- **Kunnskap/forstå/vite/kjenne (av *gnosis*) nevnes 9 ganger i kap 8**
- **Kunnskapen = at det ikke finnes avguder (v. 4-6)**
- **Har alle denne kunnskapen (v. 1) eller ikke (v. 7)?**
- **Tyder på at deler av v. 1 er et sitat fra korinternes brev ("nok" er et tillegg, *ESV: we know that "all of us possess knowledge", This "knowledge" puffs up...*)**
- **Noen av korinterne mente slikt kjøtt ikke var noe problem siden de visste at disse avgudene egentlig ikke eksisterte. Andre var ikke like sikre.**

'Shema' - den jødiske trosbekjennelsen (5 Mos 6:4)

8:6

- "Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er én."
- **Hvordan kan Paulus som jøde da mene at Jesus er Gud?**
- "Men for oss er det én Gud, vår Far. Alt er fra ham, og til ham er vi skapt. Og det er én Herre, Jesus Kristus. Alt er til ved ham, og ved ham lever vi."
- Paulus tar **Gud** (Elohim) og **Herre** (Adonai) og bruker én om Faderen og én om Jesus. **Shema** inneholder både Faderen og Sønnen, og de er én Gud.
- Kan være eldre enn Paulus pga poetisk struktur og fordi han ser ut til å gå ut fra at korinterne kjenner

De med kunnskap og de svake

Kap 8

- **Kjøtt var dyrt, og "de svake" hadde kanskje spist kjøtt bare som en del av tidligere avgudsdyrkelse. Derfor ville de nok koble det til en avgud hver gang de spiste kjøtt.**
- **Mat er nøytralt i seg selv (v. 8). Korinternes konklusjon: Derfor la oss spise! Paulus' konklusjon: Derfor la være å spise!**
- **v. 10: *oppbygd* trolig i betydning *oppmuntret* (ESV). Han vil tenke at han også kan spise det, men er egentlig ikke overbevist.**
- **Kan føre til synkretisme (Jesus + avguder) hos dem som fortsatt tror avgudene finnes.**
- **Det er "de sterke" som har ansvaret. Dette er viktig når det kalles synd (v. 12)**

Kap 8 - foreløpig oppsummering

- Foreløpig svar: Det er ikke så enkelt som dere tror. Denne "friheten" til å spise kan føre til at dere synder.
- ***Det er kjærligheten som skal bestemme handlingene våre, ikke kunnskapen vår.***

Knowing things
can make our egos
and heads bigger;
loving people can
make our brothers
and sisters bigger.

Andrew Wilson

Apostlenes rettigheter ("hjertet" bak)

9:1-6

- **Retorikk: Et "pusterom" i argumentet, for at ikke publikum skulle dette av, spesielt hvis argumentet har en streng tone.**
- **"Frihet" i 8:9 er samme ord som oversettes "rett" i v. 4, 5, 6, 12 (2x) og 18. Også en sammenheng mellom frihet og rett med overgangen i v. 1.**
- **v. 1: Er han ikke apostel når han ikke har gjort bruk av rettighetene til en apostel? Jo, fordi 1) han har sett Jesus, og 2) de eksisterer som menighet.**
- **v. 4: Han hadde valgt å forsørge seg selv (Apg 18:3) og ikke gjort bruk av retten som Jesus ga i Matt 10:10/Luk 10:7.**
- **v. 5-6: Apostlene tok ofte med seg kona på misjonsreise, men siden Paulus ikke var gift, var det ingen kone med. Tenkte de da at han ikke var en ekte apostel?**

FREE

Eksempler og argumenter for retten til forsørgelse

9:7-18

Dagliglivet

1. En soldat får lønn for jobben (v. 7)
2. En som planter en vinmark kan spise av frukten (v. 7)
3. En gjeter kan drikke melken fra dyrene (v. 7)
4. 5 Mos 25:4 sier at en okse skal få spise mens den arbeider (v. 8-10)
5. Prestene i tempelet lever ved tempelets inntekter (v. 13)
6. De som tjener ved alteret, får sin del av det som ofres (v. 13)
7. Jesus sa at de som forkynner evangeliet skal leve av evangeliet (v. 14) (Matt 10,10; Luk 10,7)

Moseloven

Jesus

Han vet godt at han kunne bruke denne retten, men han er faktisk så fri at han velger ikke å gjøre det (v. 12, 15, 18).

Han tenkte mer på hva som var det beste for misjonen og utdyper med dette prinsippet i 8:13.

Han avsto fordi evangeliet skal være gratis (v. 18).

Paulus' "misjonsregel"

9:19-23

- Han har vist at han er friere enn korinterne trodde var mulig (v. 1, 19). Likevel har han gjort seg til alles tjener.
- **For jøder:** Besøkte alltid synagogen først, omskar Timoteus (Apg 16:3), avla trolig nasireerløftet (Apg 21:26), holdt seg unna avgudskjøtt (Apg 15:21), fulgte Moseloven som en del av kulturen.
- **For hedninger:** Omskar ikke Titus (Gal 2:3), spiste med hedninger (10:26, Gal 2:11-14).
- **Kristi lov:** Gal 6:2, ca det samme som 'kjærlighetens lov' (Gal 5:14): Jesu eksempel og hans undervisning.
- Han setter alle andre foran seg selv og sin frihet. Både korinterne da han var der, og "de svake" i kap 8. Hensikten er å vinne mennesker. Men dette gjør at han blir beskyldt for å være vinglete (2. Kor 1:17).

En idrettsmanns disiplin

9:24-27

- Han vil få dem til løfte blikket og fokusere på målet (som en idrettsutøver). Noen rettigheter må oppgis for at målet skal kunne nås. (Hint: Oppgi "retten" til å spise avgudskjøtt)
- v. 25: De holder ut og gir avkall på så mye for en krans som visner, "hvor mye mer" bør da ikke de gi avkall på visse ting for å vinne en krans som aldri visner!

Bakgrunn: De istmiske lekene i Korint annenhvert år, med seierkrans laget av selleri eller furu (bildet).

Kap 9: Foreløpig oppsummering

Paulus var veldig fleksibel. Han kan til og med gjøre det annerledes enn Jesus la opp til hvis det gjør misjonen enklere.

Han har brukt et kapittel på å vise hvordan han avsto fra retten til forsørgelse for misjonens skyld, for å oppmuntre korinterne til å avstå av "retten" til å spise offerkjøtt siden det kan føre andre til fall.

TYPOLOGI

- Består av en **typos** (forbilde/modell i GT) og en **antitypos** (det motsvarende i NT).
- Forbildet peker fremover i tid mot oppfyllelsen, som også overgår forbildet.
- Kan være personer (Adam, Melkisedek), hendelser (syndefloden, bronseslangen), institusjoner (tempel, høytider), steder (Jerusalem, Sion), objekter (brennofferalteret) og stillinger (profet, prest, konge).
- ***Alle har sin oppfyllelse i Jesus.***

Israel i ørkenen som en typologi på menigheten

10:1-4

- Muligheten for å “komme til kort”/“bli diskvalifisert” (9:27) illustreres i kap 10.
- “Alle” (5 ganger i v. 1-4) var med fra starten i 2. Mosebok, men ikke alle nådde fram.
- Moses førte folket gjennom havet til frelse —> Kristus fører oss gjennom vannet til frelse (Sivsjøen —> dåpen)
- Manna & vann —> nattverden (med utblandet vin)

Advarende eksempler

10:5-10

Gullkalven (2. Mos 32): Israels første opprør, med avgudskjøtt (og sex?). De står i fare for å bli avgudsdyrkere hvis de spiser på tempelfestene.

4. Mos 25: Israels siste opprør, med hor, avguder og avgudskjøtt.

4. Mos 21: Israel klager og protesterer mot Gud.

Israels klaging i ørkenen. En grunnholdning som må korrigeres. Fordi de er sta på å spise dette kjøttet?

- v. 5-6: Advarer mot den reelle muligheten for frafall. Bl.a. klaget de og maste om kjøtt... Han snakker fortsatt om avgudskjøtt.

1. Ikke bli avgudsdyrkere! (v. 7)
2. Ikke driv hor! (v. 8)
3. Ikke sett Kristus på prøve! (v. 9)
4. Ikke klag! (v. 10)

Advarende eksempler (forts.)

10:11-13

- v. 11: Dommen som skjedde og som ble skrevet ned i GT betyr at advarselen må tas på alvor av oss som nå lever i "oppfyllelsen" av alt GT pekte fram mot.
- Ørkengenerasjonen kom ikke inn i landet pga avgudsdyrkelse og seksuell umoral, akkurat det samme som korinterne står overfor.
- v. 12: Poenget er at de må passe seg.
- v. 13: Det er ikke umulig. Gud sørger alltid for en utvei når vi blir fristet.

Tilbake til avgudskjøttet

10:14-22

- v. 14: De må holde seg langt unna offerkjøtt pga faren for å tilbe avguder
- v. 15-22: Setter avgudskjøttet opp mot nattverden
 - Nattverd er noe mer enn bare å spise: Du får del i Jesus og menigheten som hans kropp.
 - Tempelfestene er også noe mer enn å spise: Du får del i avgudene, som egentlig er onde ånder.

- ▶ **Avgudene i seg selv finnes ikke, men det finnes onde makter som bruker hedensk religion til å lede folk bort fra den sanne Gud.**
- ▶ **Å delta i tempelfester er å bli med på demoners forførelse.**
- ▶ **Det går ikke an å ha åndelig fellesskap med både onde ånder og Gud. De kan ikke ta del i nattverden samtidig som de fortsetter å gå til tempelfester.**

Konklusjon på spørsmålet om offerkjøtt

10:23 – 11:1

- De må tenke lenger enn at “jeg har lov til alt” med friheten i Jesus. De må se hva som er til det gode og som bygger opp.
- Greit å kjøpe avgudskjøtt på torget og spise det hjemme - fordi forbindelsen til tempelet da er brutt (og avgudene ikke finnes og befinner seg tydeligvis ikke i kjøttet). Da er kjøttet bare nøytralt kjøtt.
- v. 31-33: Endelig konklusjon: Gjør alt til Guds ære, la ingen få noe å utsette på dere, søk alle andres beste.

Anvendelse

Kap 8-10

1. Er yoga i kirka greit? Hva kommer du fram til hvis du tenker som Paulus gjør?
2. Paulus summerer opp disse kapitlene med "Hva dere enn gjør, gjør alt til Guds ære!" (10:31) Kommer du på konkrete eksempler hvor dette kan hjelpe deg til å ta valg?
3. Kommer du på flere eksempler på når vi bør oppgi en "rett" for andres skyld?

Kap 11-14: Når menigheten samles

Verdslige samlinger og egoisme

Kap 11-14: Når menigheten samles

Verdslige samlinger og egoisme

- 11,2-16: Hodeplagg og tildekking
 - 11,17-34: Misbruk av nattverden
 - Kap 12: Nådegaver
 - Kap 13: Kjærlighet
 - Kap 14: Nådegaver
- } Sandwich

Hodeplagg og tildekking

11:2-16

Mange spørsmål:

- Hodeplagg eller hår?
- Hva betyr "hode"?
- Gjelder det ektepar eller generelt?
- Hva betyr v. 3, 7 og 10?
- Hva er problemet?

(2) Dere skal ha ros for at dere husker på meg i alt og holder fast på de overleveringene jeg har gitt videre til dere. (3) Jeg vil dere skal vite at Kristus er enhver **manns hode**, **mannen** er **kvinnens hode**, og Kristi **hode** er Gud. (4) En **mann** som ber eller taler profetisk med noe på **hodet**, fører skam over sitt **hode**. (5) Men en **kvinne** som ber eller taler profetisk med utildekket **hode**, fører skam over sitt **hode**. Det er jo akkurat det samme som å være snauklipt. (6) Hvis en **kvinne** ikke vil ha noe på **hodet**, kan hun like godt klippe av seg håret! Men når det nå er en skam for en **kvinne** å klippe eller barbere av seg håret, da må hun ha noe på **hodet**. (7) **Mannen** skal ikke dekke **hodet**, for han er Guds bilde og ære. Men **kvinnen** er **mannens** ære. (8) For **mannen** ble ikke til av **kvinnen**, men **kvinnen** av **mannen**. (9) **Mannen** ble heller ikke skapt for **kvinnens** skyld, men **kvinnen** for **mannens**. (10) Derfor skal **kvinnen** for englenes skyld ha noe på **hodet**, som et myndighetstegn. (11) Men i Herren er ikke **kvinnen** uavhengig av **mannen**, og **mannen** er ikke uavhengig av **kvinnen**. (12) For som **kvinnen** ble til av **mannen**, blir **mannen** født av **kvinnen**, men alt er fra Gud. (13) Bedøm selv! Sømmer det seg for en **kvinne** å be til Gud uten noe på **hodet**? (14) Lærer ikke selve naturen dere at det er en skam for **mannen** å ha langt hår, (15) mens det for **kvinnen** er en ære? For håret er gitt henne som slør. (16) Hvis noen vil lage strid om dette, så husk at en slik skikk har ikke vi, og heller ikke Guds menigheter.

Historisk bakgrunn

Augustus skal til å ofre til en gud. (Funnet i Korint)

Ofringer til Mars. Bare kvinnen som utfører ofringen har tildekket hode.

- Både kvinner og menn dekket til hodene i romersk religion i forbindelse med ofringer
- Mulig at dette har noe å si for hvorfor mennene ikke skal dekke til hodene. (Men ikke for kvinnene...?)

Historisk bakgrunn

- “Hodets” rykte fikk ære eller skam ut fra andres handlinger. Handler nok mer om dette enn om hvem som bestemmer.
- Veldig kort hår eller barbert hode var forbundet med skam og ydmykelse eller sorg.
- Romersk lov: En kvinne som førte skam over sin mann ved å være utro skulle barberes på hodet.
- Gifte kvinner dekket til håret i offentligheten, og de fleste kvinner var gift (og det tidlig).
- Løst hår ble ansett som løsaktig, i det minste ugift. Dermed angår dette hennes manns ære.

Hodeplagg og tildekking

Ulike argumenter

Skapelsesteologiske (tidløse) argumenter:

- v. 3: Mannen er kvinnens hode (slik Kristi hode er Gud)
- v. 8-9: Kvinnen ble til av mannen og ble skapt for mannen (—> kvinnen er mannens ære)

Kulturelle argumenter:

- v. 6: "**Hvis det er** en skam for en kvinne å klippe eller barbere av seg håret..."
- v. 13: "**Bedøm selv!** Sømmer det seg for en kvinne å be til Gud uten noe på hodet?"
- v. 14: "Lærer ikke **selve naturen** dere at det er en skam for mannen å ha langt hår?"

Hva er tidløst?

11:2-16

1. Mannen er kvinnens hode (v. 3) (men mannen skal være "hode" slik Jesus er det for menigheten, Ef 5).
2. Gud har gitt menn og kvinner ulike roller, men begge er likevel skapt i hans bilde og er like mye verdt (v. 11-12, Gal 3:28, 1. Mos 1:26-27).
3. Gud har skapt to kjønn (1. Mos 1:26-27), og dette skal ikke gjøres utydelig (v. 5, 7). Kulturen angir hvordan dette vil se ut.
4. Kvinner skal ikke føre skam over mannen sin ved å kle seg usømmelig eller som om de er ugift.

Nattverdsligheter

11:17-33

- Problem: Splittelsene i menigheten ble tydelige ved at de rike begynte på nattverdsmåltidet før slavene og de fattige kom. Da var maten borte og det hadde blitt til en drikkefest.
- Spleiselag var vanlig. Sosiale forskjeller ble da tydeligere.
- Var opprinnelig et måltid. Problemet i Korint var at det var **for mye** et måltid.
- ***En latterliggjøring av den kristne enheten, som nattverden skulle være et symbol på. Faktisk er det ikke nattverd i det hele tatt. (v. 20-21)***
- v. 27-29: Ikke finne ut om man er "verdig", men huske på at det er Herrens måltid og ikke bare et vanlig måltid.
- Løsning: Vent på hverandre og ikke kom sulten (v. 33)

Hva er nattverd?

11:17-33

4 hensikter:

1. Til minne om Jesus (v. 24-25)
2. Forkynne hans død og gjenkomst (v. 26)
3. Symbolisere menighetens enhet (v. 18, 21, 22, 29, 33)
4. Gi oss del i Jesus og hans kropp (menigheten) (10:16-17)

***nattverd = norr.
"kveldsmåltid"***

***På 100-tallet hadde
nattverden blitt
flyttet til
morgengudstjenesten
og dermed tatt ut av
sin måltids-kontekst.***

***Det var ikke lenger et
måltid, bare brød og
vin ble beholdt.***

Åpnet kirken for dragshow – får kritikk

KIRKEROM: Oslo-kirke får kritikk etter å ha arrangert drag- og burlesk-show i kirkerommet. – Vi vil gi voksne, skeive stemmer i vår bydel eierskap til kirken, sier daglig leder.

OPPTREDEN: Fredag fikk en fullsatt Paulus kirke se dragking-gruppen Gutta opptre under Paulusfestivalen. Samfunnsdebattant Sofie Braut er kritisk til bruken av kirkerommet. (Foto: Ulrik Kramer/Caroline Teinum Gilje)

Anvendelse

Kap 11

1. Hvordan kan du sørge for at du ærer Gud når menigheten samles?
2. Hva vil tilsvare hårlengde og hodeplagg i din kontekst, og hva slags konsekvenser har dette?
3. Har du endret syn på hva nattverd er ut fra dette kapitlet?
Hvordan?

Kap 12-14: Nådegaver

Egoistisk bruk

Kap 12: Ulike nådegaver gjør Jesu kropp til en enhet

Kap 13: Kjærlighet er bedre enn alle nådegaver

Kap 14: Profeti er bedre enn tungetale uten tydning
fordi profeti bygger opp menigheten

(tungetale: **glossa** = tunge/språk)

Sandwich

Ulike nådegaver gjør Jesu kropp til en enhet

Kap 12

- v. 1-3: Alle kristne har Den Hellige Ånd
- v. 4-11: Forskjellige nådegaver til menigheten slik at det tjener til det gode.

v. 1: Om "de åndelige ting" siden de har Ånden

v. 4-6: Nådegaver = tjenester og kraftige virkninger som gis av den treenige Gud

v. 7: Tjener til det gode = bygger opp fellesskapet og løfter opp Jesus som herre (får evangeliet ut)

v. 8-11: Annen liste enn i v. 28, 14:26, Rom 12 og Ef 4. Tyder på at det ikke var en standardliste, og det kan finnes nådegaver som ikke er nevnt. Han forklarer heller ikke f.eks. "logos sofias" og "logos gnoseos"

Ulike nådegaver gjør Jesu kropp til en enhet

Kap 12

- v. 12-26: Alle troende er en del av Jesu kropp fordi de har alle den samme ene Ånd. Han har satt dem sammen slik at det som mangler ære får mye ære, for at det ikke skal bli splittelse i kroppen.
- v. 27-31: I kronologisk, prioritert eller tilfeldig rekkefølge? 1) Apostler, 2) profeter, 3) lærere, (mektige gjerninger, helbrede, hjelpe, lede, tungetale.)

v. 13: Det finnes ingen kristne som ikke har Den hellige ånd. "Åndsdaopen" skjer når man kommer til tro.

v. 24-25: Gud utvalgte det svake til å få mye ære for å styrke enheten.

v. 29-30: Forventer "nei" til svar. Poenget er å utfylle hverandre. Alle taler ikke i tunger, det er ikke et tegn på at du har Den hellige ånd.

v. 31: Oppfordrer til å søke de største (første?) nådegavene - spesielt profetisk gave framfor tungetale (14:1).

Individuelt eller som menighet?

Kjærlighet er bedre enn alle nådegaver

Kap 13

Kjærlighetens nødvendighet (v. 1-3)	v. 1-2	Tungetale og profetisk gave (kap 12-14), visdom og kunnskap (kap 1-4) eller sterk tro er ingenting uten kjærlighet.
	v. 3	Å gi bort alt man eier (Rom 12:8), selv sitt eget liv, er verdiløst uten kjærlighet.
Kjærlighetens karakter (v. 4-7)	v. 4	De var misunnelige (3:3), skrøt og var hovmodige (4:6 osv).
	v. 5	De krenket (kap 5-6, 11), søkte sitt eget (kap 8-10, 11) og gjemte på det onde (kap 6).
Kjærlighetens varighet (v. 8-13)	v. 9-10	Stykkevis vs. fullkomment
	v. 11	Barn vs. voksen
	v. 12	Speil/gåte vs. ansikt til ansikt
	v. 13	Kjærligheten fortsetter inn i evigheten

Kjærligheten er ikke en nådegave, men overgår alle nådegaver. Nådegavene må brukes i kjærlighet.

Kjærligheten viser Jesu karakter.

Kjærligheten (agape) er størst fordi bare den skal vare evig.

Heller profeti enn tungetale uten tydning

Kap 14

v. 1-19: Profeti er bedre enn tungetale uten tydning fordi menigheten blir oppbygget.

v. 20-25: Effekt på den som ikke tror

v. 26-40: Retningslinjer for menighetens samlinger

Heller profeti enn tungetale uten tydning

14:1-19

- v. 1-5: Kan man ivre etter noe som er en gave? Verbene står i flertall: At menigheten skal ivre etter det profetiske framfor tungetale? Slik at menigheten kan bli oppbygd, og ikke bare den ene.
- v. 6-19: Sammenligner det med lyder fra instrumenter: Den må høres og forstås. På samme måte må tungetalen tydes for å ha noen plass i menighetens samlinger.

Tungetale: Et bønnespråk

14:1-19

- v. 2: "**for/til** Gud" - ikke et budskap **fra** Gud
- v. 4: Mer naturlig å bli oppbygget av det hvis det er en bønn, og ikke et budskap fra Gud som du ikke forstår.
- v. 14: "Hvis jeg **ber** i en tunge... (på et språk)"
- v. 16-17: Hvis du holder **takkebønn** i din ånd...
- Hvis tungetale bare er en bønn i en annen tunge (språk), hva er da tydningen?
 - **diermenevo**: tolke, forklare, oversette..
 - En oversettelse av bønnen, eller Guds svar på bønnen?

Effekt på den som ikke tror

14:20-25

- v. 21 fra Jes 28:11-12, hvor assyrernes språk blir et (negativt) tegn (på dom) for Israel som har avvist Gud.
- På samme måte (v. 22) blir tungetalen noe som bekrefter at den ikke-kristne er dømt (eller kommer til å bli dømt) om han ikke omvender seg — fordi han ikke skjønner hva dette er og går. Fordi han ikke er en del av menigheten, og han tror de er gale, kommer han trolig aldri tilbake.
- Profeti har derimot en dobbel funksjon: Den oppbygger menigheten og kan få besøkende til å komme til tro. Fordi det er forståelig tale.
- **Poenget (tidløs sannhet): Tungetale uten tydning skal ikke brukes i menigheten. Det er uforståelig for menigheten og skremmer bort de nysgjerrige. Profetisk tale er derimot nyttig for alle som hører på.**

Retningslinjer for menighetens samlinger

14:26-40

1. De møttes og delte f.eks. salmer, ord til lærdom, åpenbaringer, tungetale og tydning. Alle bidro, og trolig med mindre planlegging enn i dag. (v. 26)
2. Dersom tungetale, skal det være maks 3 hver gang. De skal tale en om gangen, og én skal tyde. Den som taler i tunger har ansvaret for at det blir tydet. Hvis ingen kan tyde, skal han tie når menigheten er samlet, ettersom ingen vil få noe ut av det. I en husmenighet som i Korint ville man kanskje ha oversikt over hverandres gaver. (v. 27-28)
3. Maks 3 skal tale profetisk, én om gangen, og hvis en annen får en åpenbaring skal den første tie. Poenget med samlingen er at alle skal lære og bli oppmuntret. Profetene kan kontrollere talen sin, fordi Gud ikke vil ha kaos. De andre skal prøve det de sier. (v. 29-33a)
4. Kvinnene skal tie, ikke tale, for det er en skam. De skal underordne seg. Hvis det er noe de vil lære, la dem spørre sine menn hjemme. (v. 33b-38)

Profetisk gave og prøving

"Profeti, som en gave fra Den Hellige Ånd, kombinerer pastoral innsikt i behovene til personer, samfunn og situasjoner med evnen til å adressere disse med en gudgitt ytring eller lengre budskap (enten det er uoppfordret eller forberedt med dømmekraft, beslutning og rasjonell refleksjon) som fører til utfordring, dom eller trøst, men som til slutt bygger opp adressatene... Mens taleren tror at slike ytringer eller budskap kommer fra Den Hellige Ånd, kan feil gjøres, og siden troende, inkludert prester eller profeter, forblir menneskelig feilbarlig, må påstander om profetier veies og testes."

(Anthony Thiselton)

'Profeti' = ikke "tale på forhånd", men "tale foran (på vegne av)(Gud)".

I GT er profeti mest ord inn i samtiden, ikke om framtiden.

Profetiske ord kan derfor ofte være ord fra Gud inn i en situasjon man allerede kjenner til (som profetene i GT kjente til sitt eget samfunn), ikke først og fremst om framtiden.

Profetisk gave og prøving

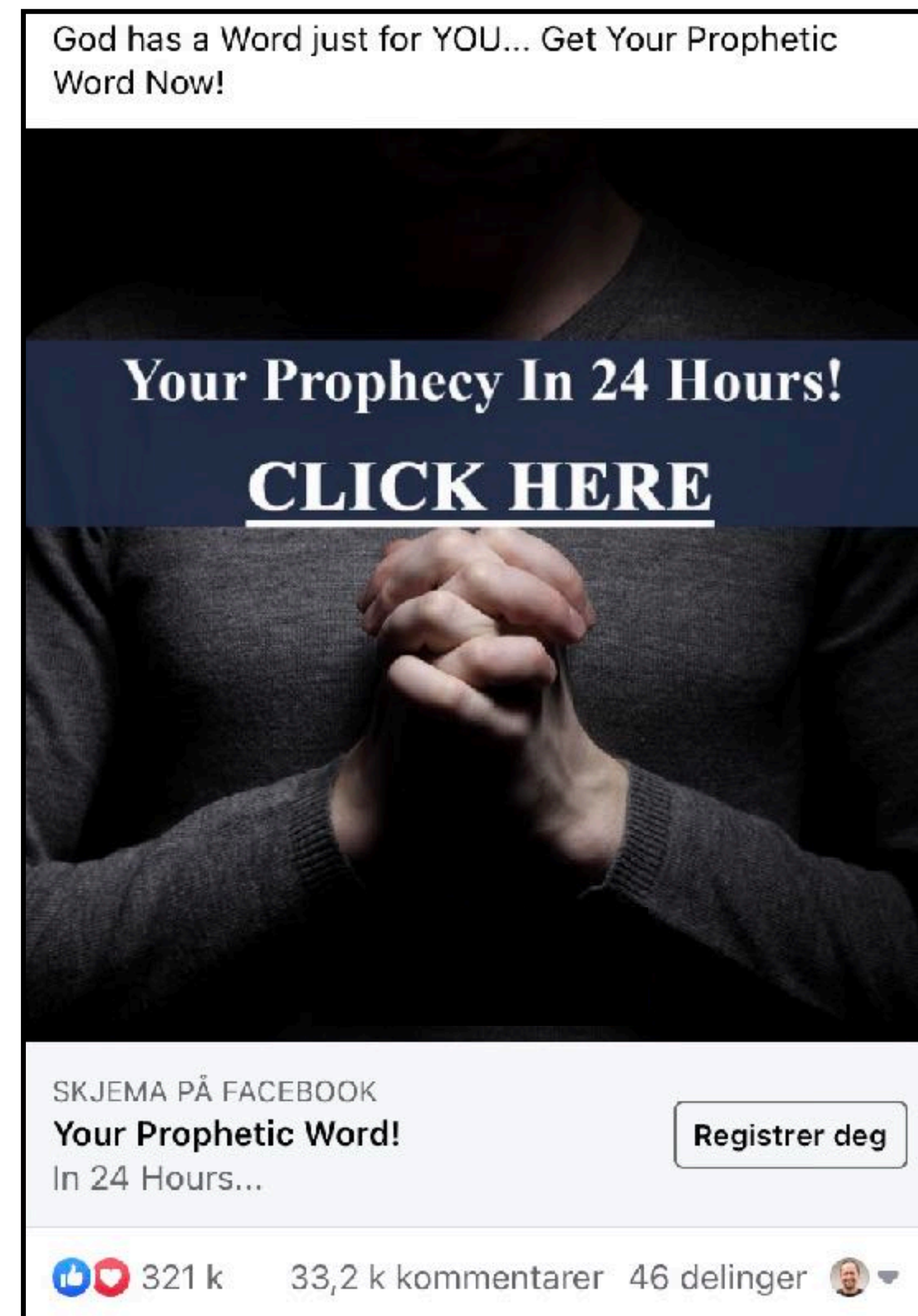
1. Hyrden av Hermas (ca 140 e.Kr.) gir to kjennetegn på en falsk profet:
 1. Trekker oppmerksomhet mot seg selv
 2. Profeterer på bestilling, utenfor menighetsforsamlingen
2. "Den hellige ånd taler ikke når et menneske vil at han skal tale, nei, han taler bare når Gud vil at han skal gjøre det."

"Mange kristne er redde for å synde mot kjærligheten ved å våge å granske nærmere noe som kommer i kristen klesdrakt og puster navnet Jesus. De våger ikke å undersøke troverdigheten til de siste profetene i byen for at de ikke skal bli skyld i å avvise noe som kan komme fra Gud... Dette mener en er et tegn på stor åndelighet. Men faktisk er det ikke tegn på det i det hele tatt. Det kan like gjerne være et tegn på Den hellige ånds fravær." (A.W. Tozer)

Det bibelske (og det mest "åndelige") er å prøve profetiene (v. 29).

Mange kan profetere (Apg 2:17-18), men vi taler profetisk stykkevis, ikke fullkomment (13:9-10). En forskjell fra profetene i GT.

Det må prøves mot Bibelen, om det opphøyer Jesus og oppbygger menigheten. (14:4)

God has a Word just for YOU... Get Your Prophetic Word Now!

Your Prophecy In 24 Hours!

CLICK HERE

SKJEMA PÅ FACEBOOK
Your Prophetic Word!
In 24 Hours...

Registrer deg

321 k 33,2 k kommentarer 46 delinger

"Så sier Herren" skal ikke i NT brukes til å få autoritet – budskapet skal alltid prøves.

Kvinnene skal tie når menigheten samles

14:33b-38

Som i alle de helliges menigheter (34) skal kvinnene **tie** når menigheten samles. Det er ikke tillatt for dem **å tale**; de skal **underordne seg, slik også loven sier**. (35) Hvis det er noe de vil **lære**, så la dem **spørre sine menn** hjemme. For det er **en skam** for en kvinne **å tale** i menigheten. (36) **Var det kanskje fra dere Guds ord gikk ut? Er det bare til dere ordet er kommet?** (37) Hvis noen mener seg å være profet eller ha åndsgaver, så skal han vite at det jeg skriver, er **et Herrens bud**. (38) Den som ikke godtar dette, blir selv ikke godtatt.

Kvinnene skal tie når menigheten samles

14:33b-38

Spørsmål:

- Hører v. 33b til dette avsnittet eller til det forrige? Dette avsnittet glir lettere i konteksten hvis det ikke åpner slik?
- Hva mener han med tie, når de har lov til å be og profetere i kap 11?
- Hvem skal de underordne seg? Under mennene sine eller under prinsippet om orden?
- Hva mener han med "loven"? 1. Mos 3:16? 1. Mos 2:20-24 (som i kap 11)? Job 29:21? Eller hva hele GT sier om prinsippet om orden?

Tolkning 1: Forstyrrende småpratning

- Johannes Chrysostemos (slutten av 300-tallet) er en av de første som tolker det slik.
- Avsnittet innrammes av orden (v. 33 og 40)

Problemer:

1. V. 34 bruker et helt vanlig ord om å tale eller snakke.
2. Begrunnelsen er ikke at de skaper uorden, men at det er en skam for dem å tale.

Tolkning 2: Spørsmål

- Antikkens kvinner generelt hadde mye mindre utdannelse enn menn, og menigheten ga dem en mulighet til å lære. Kanskje de gjorde for mye ut av denne muligheten.
- Plutarks (45-120 e.Kr.) "Råd til brud og brudgom": Mannens ansvar å sørge for konas opplæring.
- De skal i stedet spørre sine menn hjemme så det ikke forstyrrer i menigheten.

- Også tungetalere (v. 28) og profeter (v. 29-30) skal tie pga orden (v. 33, 40).
- En betinget taushet for alle tre gruppene: "Hvis" i v. 28, 30 og 35.
- Anvendelse: Irrelevant ettersom dagens vestlige kvinner har minst like mye utdanning som menn.

Tolkning 3: Prøving av profetier

- Konteksten i kap 14 er profeti og tungetale.
 - Nærkonteksten er bruk av profetisk gave i menigheten (v. 32 og 39).
 - Han snakker egentlig om profeti og tungetale, så dette kan ha noe å gjøre med prøvingen av profetiske budskap (v. 29).
- A. En kone skulle ikke prøve sin egen manns profetiske budskap og stille (irrelevante?) spørsmål. Hun skal underordne seg mannen sin og ikke føre skam over ham på denne måten.
- B. Kvinnene stilte spørsmål mens profetiske budskap ble lagt fram. De ønsket å lære, men det virket forstyrrende. De skal derfor tie og underordne seg prinsippet om orden.

Retningslinjer for menighetens samlinger

14,26-40

1. De møttes og delte f.eks. salmer, ord til lærdom, åpenbaringer, tungetale og tydning. Alle bidro, og trolig med mindre planlegging enn i dag. (v. 26)
2. Dersom tungetale, skal det være maks 3 hver gang. De skal tale en om gangen, og én skal tyde. Den som taler i tunger har ansvaret for at det blir tydet. Hvis ingen kan tyde, skal han tie når menigheten er samlet, ettersom ingen vil få noe ut av det. I en husmenighet som i Korint ville man kanskje ha oversikt over hverandres gaver. (v. 27-28)
3. Maks 3 skal tale profetisk, én om gangen, og hvis en annen får en åpenbaring skal den første tie. Poenget med samlingen er at alle skal lære og bli oppmuntret. Profetene kan kontrollere talen sin, fordi Gud ikke vil ha kaos. De andre skal prøve det de sier. (v. 29-33a)
4. Kvinnene skal tie, ikke tale, for det er en skam. De skal underordne seg. Hvis det er noe de vil lære, la dem spørre sine menn hjemme. (v. 33b-38)

Retningslinjer for menighetens samlinger

14,26-40

1. De møttes og delte f.eks. salmer, ord til lærdom, åpenbaringer, tungetale og tydning. Alle bidro, og trolig med mindre planlegging enn i dag. (v. 26)
2. Dersom tungetale, skal det være maks 3 hver gang. De skal tale en om gangen, og én skal tyde. Den som taler i tunger har ansvaret for at det blir tydet. Hvis ingen kan tyde, skal han tie når menigheten er samlet, ettersom ingen vil få noe ut av det. I en husmenighet som i Korint ville man kanskje ha oversikt over hverandres gaver. (v. 27-28)
3. Maks 3 skal tale profetisk, én om gangen, og hvis en annen får en åpenbaring skal den første tie. Poenget med samlingen er at alle skal lære og bli oppmuntret. Profetene kan kontrollere talen sin, fordi Gud ikke vil ha kaos. De andre skal prøve det de sier. (v. 29-33a)
Kvinnene skal tie, ikke tale, for det er en skam. De skal underordne seg. Hvis det er noe de vil lære, la dem spørre sine menn hjemme. (v. 33b-38)

Kap 12-14: Nådegaver

Noen tidløse sannheter

- Nådegavene brukes riktig når de bygger opp menigheten.
- Nådegaver skal brukes i menigheten.
- Kjærlighet er bedre enn alle nådegaver (men det er ikke vi som definerer kjærlighet).
- Tungetale uten tydning skal foregå hjemme og ikke i menigheten.
- Det er ikke bare å overføre budet om å tie i forsamlingen direkte.
- Det skal være orden når menigheten kommer sammen.

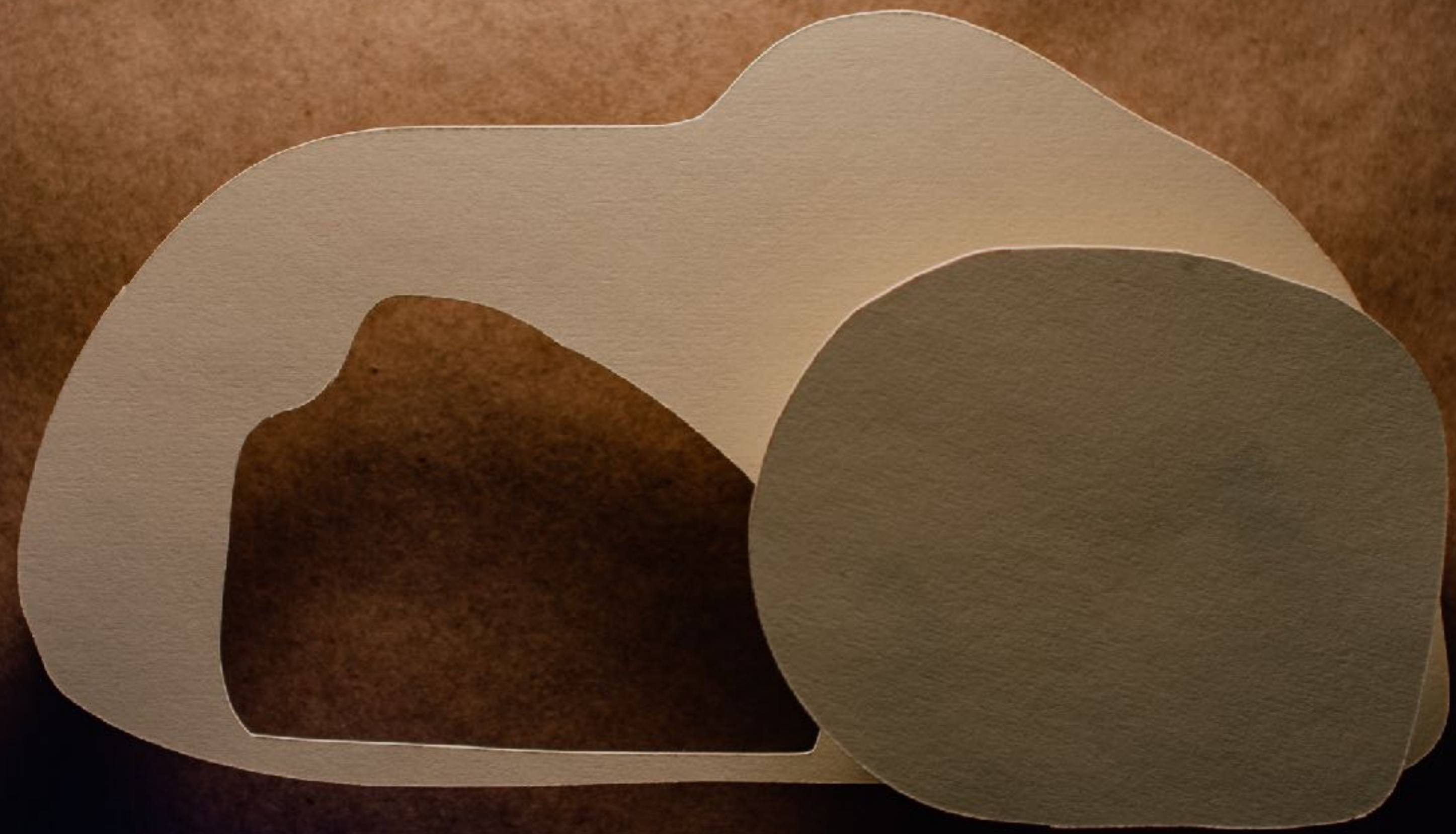
Anvendelse

Kap 12-14

1. Paulus forventer at nådegavene skal brukes i menigheten, men trenger det bety alle nådegavene i alle menigheter? Og vet du hva din er?
2. Hva kan vi ta med oss av retningslinjene Paulus gir for hvordan ting skal foregå når vi samles som menighet?
3. Paulus sier flere ganger at vi skal søke profetisk gave (12:31, 14:1, 14:39) og ikke forakte profetord (1. Tess 5:20). Hvordan forholder du deg til det?

Kap 15: Oppstandelsen

Verdslig virkelighetsforståelse

Я ф о о и г у л я

АКШ
К Р о и т е
Н О К

Evangeliet som frelser

15:1-11

Problem: De tror ikke på oppstandelsen fra de døde eller tror at den allerede har skjedd

v. 3:

- Paulus' omvendelse i 31-34 e.Kr.
- Var i Arabia i 3 år, deretter møte med Peter og Jakob i Jerusalem (Gal 1).
- Versene er formulert som en bekjennelse, så det må ha fått sin form før Paulus overtok dette 4-7 år etter Jesu oppstandelse. (34-37 e.Kr.)
- Selv de mest kritiske forskerne sier at dette er eldre enn Paulus' omvendelse. Noen av dem sier det må være maks 3 år etter Jesu oppstandelse, noen mener 6 mnd. etter Jesus.

Evangeliet som frelser

15:1-11

v. 3: **"...at Kristus døde for våre synder etter skriftene...?"**

- Tydeligst i Jes 53
- Mer enn enkeltvers: Eksilet kom pga folkets synd, og eksilet var ikke endelig over før Jesus kom og førte oss ut av det virkelige eksilet ved å ta på seg våre synder (f.eks. Jer 31:15 i Matt 2).

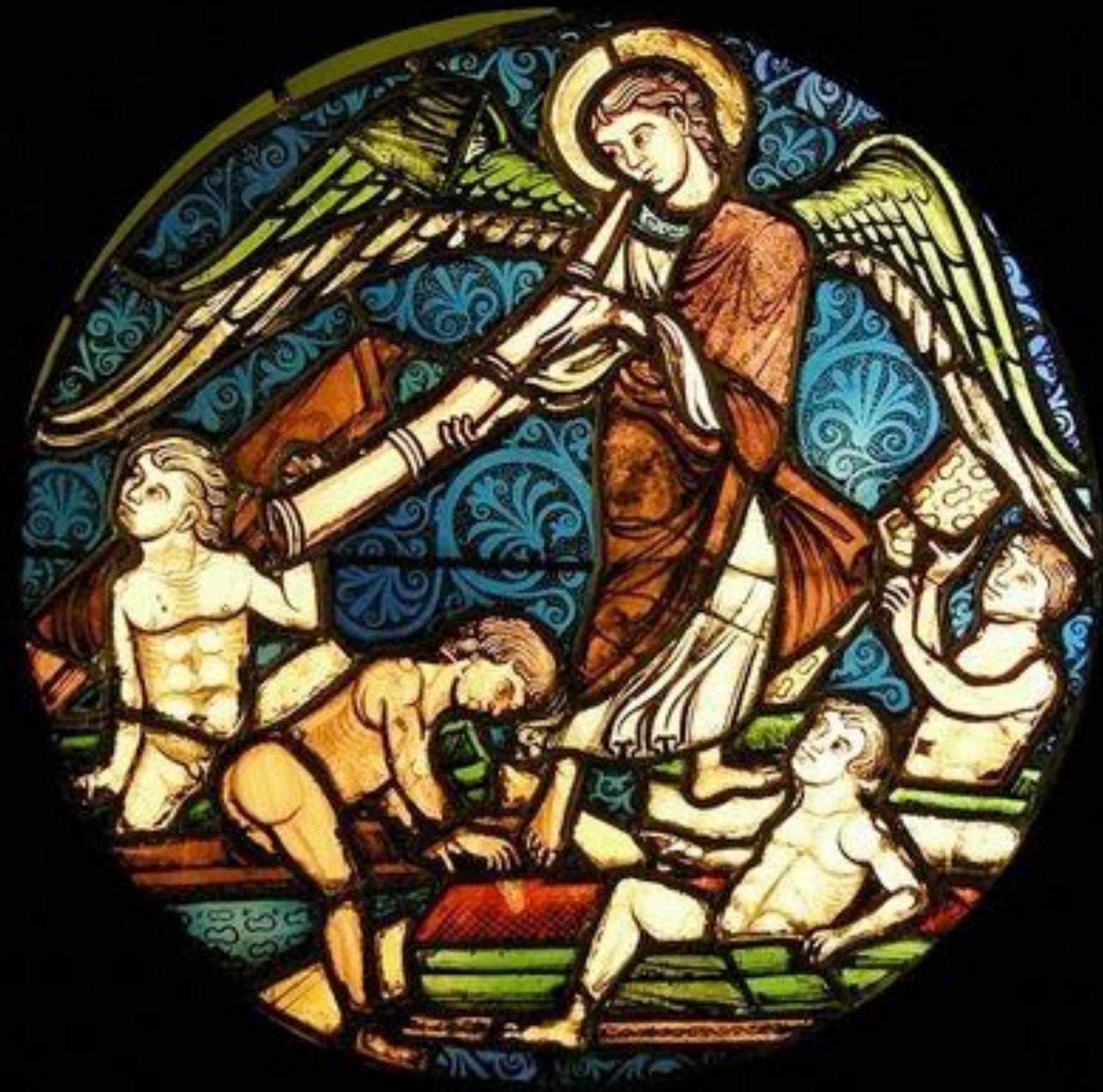
v. 4: **"...at han stod opp den tredje dagen etter skriftene...?"**

- Hos 6:2, Jon 2:1 (Matt 12:40), Sal 16:10-11 (Apg 13:35), 1. Mos 22:4 (Heb 11:19)

v. 11: Poenget: Alle forkynner det samme, og korinterne har tatt imot dette.

Jesus oppstandelse peker fram på de dødes oppstandelse

15:12-19

Jesus oppstandelse peker fram på de dødes oppstandelse

15:12-19

- Mente de at oppstandelsen allerede hadde skjedd? (2 Tim 2:17-18)
Vanskelig for gresk tankegang at kroppen skulle være udødelig.
- De tror at Jesus stod opp, hvordan kan de da fornekte sin egen fremtidige oppstandelse?
- ***Det er helt avgjørende for den kristne tro at Jesus har stått opp!***
- Uten Jesu oppstandelse og hva den betyr er evangeliet tomt (v. 14), troen meningsløs (v. 17), og vi de ynkeligste av alle (v. 18).

“På de ulike språkene på den tiden betydde ikke “oppstandelse”... at Jesus, eller kanskje “sjelen” hans, hadde “overlevd” på et ikke-kroppslig vis. Det var akkurat det det ikke betydde. Det fantes ord for å beskrive en slik ikke-kroppslig overlevelse av døden... Ordet “oppstandelse” var annerledes. Det betydde et nytt kroppslig liv etter en periode med å ha vært kroppslig død.”

N.T. Wright (The Day The Revolution Began)

Alternative syn på Jesu oppstandelse

15:12-19

- ***“Om han ble bokstavelig reist opp fra de døde er irrelevant, fordi hans ånd lever videre, og det er det som gjør ham verdt å følge.”***
- ***“Hans etterfølgere blir selv oppreist til å være hans nye kropp, og derfor lever ånden hans videre.”***
- ***“De som ikke tror at Jesus ble reist opp fra de døde kan fortsatt feire Jesu oppstandelse som en metafor for ulydighet og motstand mot Riket.”***
- ***“1 Kor 15,17 sier... Dette er korrekt, siden oppstandelsen gjorde det mulig for Kristus å bo i de troende og lede dem. Hvis han ikke hadde stått opp, kunne de ikke bli ledet, og ville fare vill.”***
- ***“Jesu sjel, den opplyste bevisstheten, kunne ikke dø, og han hadde materialisert seg for disiplene like etterpå. De første kristne kjente “kraften av hans oppstandelse” som Paulus skrev. Også vi har tilgang til den kraften: Visdom, Lys og Kjærlighet.”***

Det *må* være en fysisk oppstandelse!

15:12-19

1. Ellers gjorde ikke Jesus det han sa han skulle gjøre, og da var han ikke den han ga seg ut for å være. (Matt 16:21)
 2. Ellers er ikke døden overvunnet, og da heller ikke synden! (v. 56).
 - Helt siden 1. Mos 3 har synd ført til at vi dør (Rom 6:23). Jesus brøt denne forbindelsen mellom synd og død.
 - Da Jesus stod opp, ble døden overvunnet, som betydde at han hadde tatt seg av synden.
 3. Ellers skal ikke vi stå opp fysisk når Jesus kommer tilbake.
 - Jødene trodde på de dødes oppstandelse ved denne tidsalders ende. Det overraskende var at det skjedde med én person midt i historien.
 - Jesu fysiske oppstandelse betydde at Guds "kommende verden" allerede hadde begynt på et vis. (v. 20, 23)
- *"Noe måtte ha skjedd for å gjøre det mulig. Hvis fengselsdøren står åpen, må noen ha låst den opp, kanskje ved å overmanne vaktene i prosessen."* (N.T. Wright)

A man with short brown hair, wearing a dark blue cardigan over a dark polo shirt, stands in the center of a dark stage. Two spotlights are visible above him, casting a soft glow. The background is mostly black.

STOD JESUS OPP FRA DØDEN?

HISTORISKE FAKTA OM JESU OPPSTANDELSE

Jon Romuld Håversen

A. Graven var tom

1. alternativ: Han døde ikke.

- Pisket + på et kors i flere timer —> i stand til å dytte vekk steinen på ca. 1500 kg?
- Ville soldatene tatt ham ned hvis de ikke var sikre på at han var død? Det var jo derfor de ikke brakk beina på ham, men sjekket ved å stikke et spyd i siden hans.

2. alternativ: Disiplene stjal liket

- Graven var bevoktet
- Disiplene var deprimert og desillusjonert. Tortur og død gjør det usannsynlig at de ville holde på en løgn.

3. alternativ: Myndighetene stjal liket

- Kunne bare ha vist fram liket for å stoppe hysteriet rundt oppstandelsen

B: Jesus viste seg for disiplene

1. alternativ: Disiplene løy

- Mer enn 500 stk?
- Disiplene var deprimert og desillusjonert. Tortur og død gjør det usannsynlig at de ville holde på en løgn.

B: Jesus viste seg for disiplene

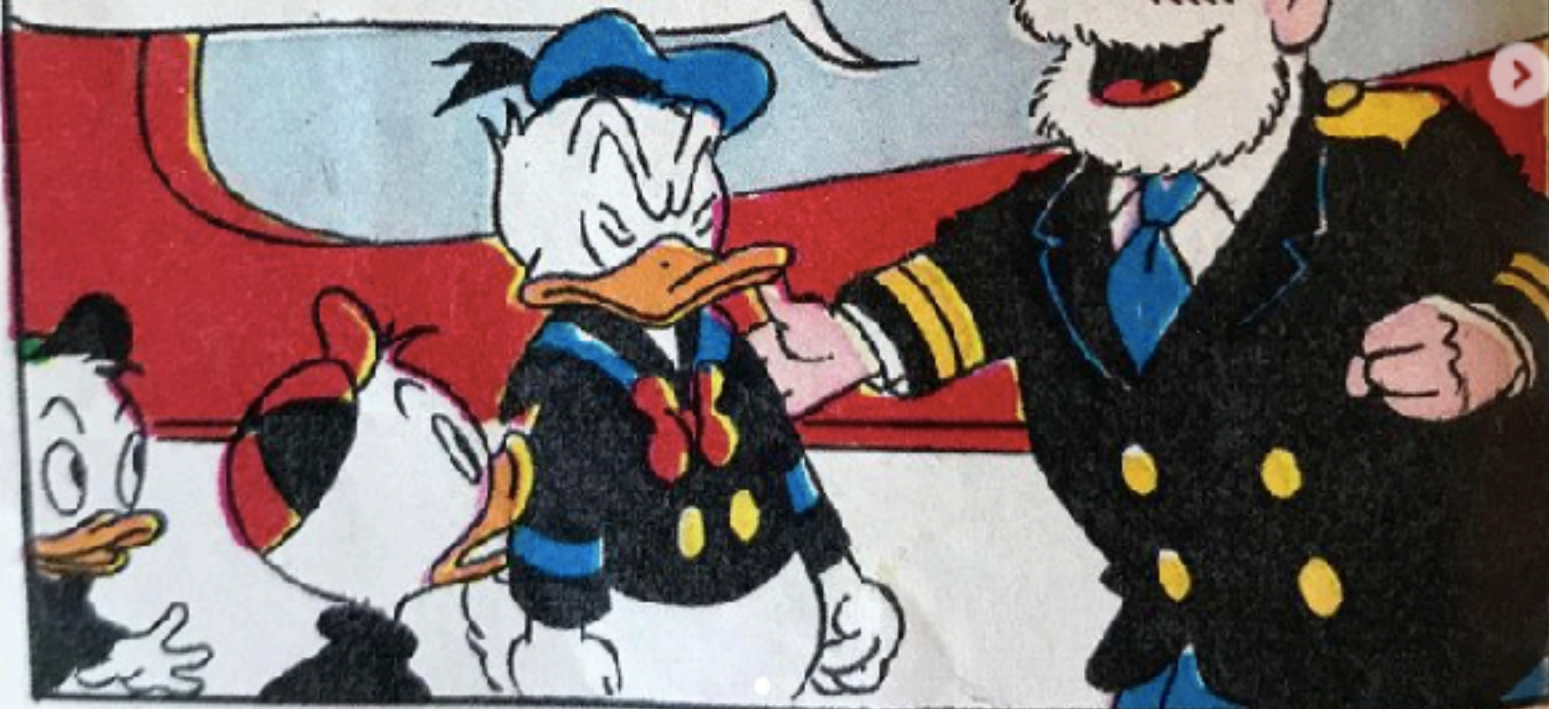

2. alternativ: Disiplene hallusinerte

- Bare 15 % opplever hallusinasjoner, flere kvinner enn menn og flere eldre enn yngre. Vanligvis de som er nervøse, har god fantasi, er syke, eller bruker narkotika. Passer dårlig på disiplene (robuste fiskere, tollere, og tvilere som Tomas)
- Hallusinasjoner er individuelle hendelser.
- Jesus var fysisk. De kunne ta på ham og han spiste.
- De kjente ikke igjen Jesus. Hvis du hallusinerer om en død person pga sorg, kjenner du som regel igjen personen du savner.
- Forklarer uansett ikke den tomme graven.

Snart. . .

Ha, ha, ha! Jommen sa jeg kongedømmet Akvarius! Fantastisk! Men jeg tror at dere rett og slett mistet bevisstheten der nede! Dere har lidd av hallusinasjoner!

Dere har bevist at vi fortsatt må gjøre en del med mini-ubåten før den fungerer som den skal. Men dere har vært til stor hjelp for oss.

Rart at vi alle skal ha hatt de samme hallusinasjonene, synes jeg!

“Kirken begynte med en håndfull ulærde fiskere og tollere og spredte seg over hele den kjente verden i løpet av de neste 300 årene. Dette er en utrolig historie om en fredelig revolusjon uten like i historien.”

(Michael Green)

C: Kirkens ekspansjon

- Christian areas, ca. 300
- Areas Christianized, 300-600
- Converted to Islam 700

A painting depicting a scene of emotional connection. In the foreground, a man with a beard and long hair, wearing a white robe, stands with his arms around a younger man in a brown tunic. The younger man is leaning into the older man, and his hands are clasped in prayer. The background features a dramatic, colorful sky with shades of blue, orange, and purple, suggesting a sunset or sunrise. In the distance, a dark silhouette of a hill is topped with a simple wooden cross. The overall mood is one of hope and spiritual support.

(D: Menneskelig erfaring)

Alle slags mennesker over hele verden til alle tider opplever at den oppstandne Jesus lever i dag og kommer til tro på ham.

“Endetidens rekkefølge”

15:20-28

1. Jesus stod opp (v. 23a)
2. Jesus regjerer som konge (helt til Gud “har lagt alle fiender under hans føtter”) (v. 25)
3. De troende står opp (v. 23b), og døden blir tilintetgjort som den siste fienden (v. 26). Jesus har da tilintetgjort alle makter (v. 24b).
4. Jesus overgir sin kongsmakt til Gud sin Far (v. 24a) og underordner seg Gud (v. 28a)
5. Gud skal være alt i alle (v. 28b)

Flere argumenter for de dødes oppstandelse

15:29-32

- v. 29: Noen døper seg for de døde. Null poeng hvis de ikke skal stå opp.
 - A. Trolig om kristne som ikke hadde rukket å bli døpt før de døde. Han anerkjenner ikke denne praksisen, men bruker det som et argument mot deres fornektelse av oppstandelsen.
 - B. Uvanlig av Paulus å la dette passere. "For de døde [kroppene deres]". Dåpen peker fram mot oppstandelsen (Rom 6,5), så hvorfor blir de døpt hvis de ikke tror på den?
- v. 30-32: Paulus ville aldri giddet risikere så mye hvis han ikke skal stå opp igjen.

Våkn opp for alvor!

15:33-34

“Verdslige vaner, verdier og praksiser holder på å komme inn i menigheten - kulturelt, seksuelt, juridisk, liturgisk og teologisk - og selv i forsamlingen er det “noen som ikke kjenner Gud”, til menighetens skam. Litt mugg sprer seg gjennom osten (5:6). Dårlige venner korrumperer god karakter. Korinterne må komme tilbake til sans og samlings og stoppe med å synde.”

(Andrew Wilson)

Hva slags kropp har de døde som står opp?

15:35-50

<i>Den jordiske kroppen</i>	<i>Den himmelske kroppen</i>	
forgjengelighet	uforgjengelighet	v. 42, 50
vanære	herlig glans	v. 43
svakhet	kraft	v. 43
naturlig/sjelelig	åndelig	v. 44-46
av jord	av himmelen	v. 47-49

Kanskje de trodde det var den jordiske kroppen som skulle stå opp igjen, og hadde problemer med å akseptere dette?

'Åndelig' er ikke det samme som "ikke-fysisk" (som i 2:14-15). Jesus var fysisk etter oppstandelsen.

Den "åndelige" kroppen er ikke laget av ånd, og den naturlige ("psykiske") kroppen er ikke laget av psyke.

"Min fremtidige kropp er for min nåværende kropp det et eiketre er for et eikenøtt; identifiserbart den samme, men større i en ufattelig grad." (Andrew Wilson)

Lucy Pevensie

“Døden - munnen som svelger alt og aldri blir mett - vil selv bli slukt i seier.”

— Andrew Wilson

Derfor, siden Jesus stod opp:

- Er budskapet vårt **ikke** tomt!
- Er troen vår **ikke** uten mening, den er **full** av mening!
- Er vi **ikke** fortsatt i våre synder!
- Er de som har dødd i troen **ikke** fortapt! Vi skal se dem igjen!
- Er vårt håp til Kristus **ikke** bare for dette livet, men for alltid!

Kap 16: Avslutning

Reiseplaner og hilsener

- v. 1-4: Om innsamlingen til de kristne i Jerusalem (Rom 15:25-26)
- v. 5-12: Reiseplaner
- v. 13-14: En oppsummering av hele brevet.
- v. 15-18: Ha respekt for medarbeiderne hans
- v. 19-24: Hilsener og avslutning

“La alt dere gjør,
skje i kjærlighet.”

16:14

- Kjærlighet ville ordne opp i splittelsene (kap 1-4, 11)
- Kjærlighet ville gjøre at de passet bedre på hverandre og ikke saksøkte hverandre (kap 5-6)
- Kjærlighet ville gjøre at de tenkte på andres beste (kap 8-10)
- Kjærlighet ville hjelpe dem til å bruke nådegavene riktig (kap 12-14)

Hva skal vi gjøre med kirkens verdslighet?

Få Kristus i sentrum av sin kirke, slik at disse tankebygningene kan rives ned.

— Andrew Fellows

Løsningen på kirkenes verdslighet (Andrew Fellows)

- *Sal 11,3-4: Når grunnvollene rives bort, er løsningen å se Herren i sitt hellige tempel og på sin trone i himmelen.*
- Enhver løsning som ikke trenger Kristus er bare en annen form for verdslighet.
- For at Jesus skal bli sentrum av menigheten trengs:
 1. **Reform** — av det som har blitt deformert av verden. Ikke innovasjon, men finne tilbake til fundamentet som Kristus allerede har gitt menigheten til å bygge på.
 - **Tilbake til Bibelen.** Gi Bibelen en sentral plass i menighetens liv. Vi er grunnlagt på Ordet som er mottatt og gitt videre til neste generasjon. Periodevis mister menigheten taket på dette Ordet, og det er ødeleggende for kirkenes sak. (2 Krøn 34:14-33)
 2. **Vekkelse** — som skjer når Kristus stepper inn for å sette sitt tempel i orden. Når det holder på å rase sammen, kan bare han gripe inn.

Anvendelse

1. **Til kap 15:** Hvordan gir de dødes oppstandelse mening og innhold til troen din? Er det sant for deg at måten du lever på ikke ville gi noen mening uten den fremtidige oppstandelsen?
2. **Til hele brevet:**
 1. Hva trekker deg mot «verden»? Hva trekker deg mot Jesus? Hvem vinner nå for tiden?
 2. Hvor går grensa mellom å være relevant og å bli verdslig?